

Atıf Bilgisi/Citation

Çona, Ömer. "Bir Güvenlikleştirme Pratiği Olarak Terörizm Söylemi ve Etiketini: Eleştirel Terörizm Çalışmaları Perspektifinden Kavramsal Bir Analitik Çerçeve".
Diplomasi ve Strateji Dergisi, c.4 s.1 (2023): 96-146.

Makale Bilgisi/Article Information
Araştırma Makalesi/Research Article

**BİR GÜVENLİKLEŞTİRME PRATİĞİ OLARAK
TERÖRİZM SÖYLEMİ VE ETİKETİ: ELEŞTİREL
TERÖRİZM ÇALIŞMALARI PERSPEKTİFİNDEN
KAVRAMSAL BİR ANALİTİK ÇERÇEVE**

Ömer ÇONA¹

Öz

Bu çalışmada söylemsel bir pratik olarak "teröristleştirme" retoriğinin, politik muhaliflerin meşruiyetini baltalamak amacıyla iktidarlar tarafından bir güvenlikleştirme stratejisi olarak kullanıldığı tartışması yapılmıştır. Makalenin teorik çerçevesi, siyasi liderlerin güvenlik konularını nasıl çerçevelediğini açıklamaya matuf bir kuramsallaştırma biçimi olan güvenlikleştirme teorisidir. Terörizmin nesnel bir gerçeklik fakat sosyal bir inşa olduğunu vurgulayan makale, terörizmin ontolojik güvenliğe bir tehdit olduğundan ötürü kamuoyunda etiketi alan kişilerin ne şekilde ve hangi amaçlar için itibarsızlaştırıldığına dikkat çekmeye çalışmaktadır. Terör teriminin istikrarsız doğası ve belirli tarihsel süreçlerdeki farklılaşan anlam dünyasına Eleştirel Terörizm Çalışmaları'nın yaklaşımlarına dayanarak vurgu yapan makale, politik elitlerin terörist etiketini kullanmasının arkasında yatan çıkarları ortaya koymak için okuyucuya kavramsal bir analitik çerçeve çizmeyi amaçlamaktadır. Makale, terörizmin politik olarak muhalifleri şeytanlaştırmak ve halk nazarında itibarsızlaştırmak amacıyla kullanılan aşağılayıcı bir etiket olduğunu öne sürerek, okuyucuya siyasal şiddet literatüründe kullanılan terimlere daima şüphayle yaklaşarak eleştirel akıl süzgecinden geçirmesini teklif etmektedir.

¹ Dr.
Bağımsız Araştırmacı
omercona@hotmail.com
ORCID: 0000-0001- 8277-105X.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Güvenlikleştirme, Eleştirel Terörizm Çalışmaları, Terörizm Söylemi, Eleştirel Söylem Analizi.

TERRORISM DISCOURSE AND LABEL AS A SECURITIZATION PRACTICE: A CONCEPTUAL ANALYTICAL FRAMEWORK FROM THE PERSPECTIVE OF CRITICAL TERRORISM STUDIES

Abstract

In this study, it is claimed that the rhetoric of “terroristization” as a discursive practice is used by governments as a securitization strategy in order to undermine the legitimacy of political opponents. The theoretical framework of the article is securitization theory, which is a form of theorizing aimed at explaining how political leaders frame security issues. Arguing that terrorism is an objective reality but a social construction, the article tries to draw attention to how and for what purposes people who take this label are discredited in public because terrorism is a threat to ontological security. Emphasizing the unstable nature of the term terrorism and the different meanings of the term in certain historical processes, based on the approaches of Critical Terrorism Studies, the article aims to draw the reader into a conceptual analytical framework to reveal the interests behind the use of the “terrorist” label by political elites. By arguing that terrorism is a derogatory label used to politically demonize and discredit dissidents, the article offers the reader critical scrutiny of terms used in the literature on political violence, always with skepticism.

Keywords: Terrorism, Securitization, Critical Terrorism Studies, Terrorism Discourse, Critical Discourse Analysis.

EXTENDED ABSTRACT

In this study, it has been argued that the use of the term “terrorist” as a derogatory and illegitimate label against political opponents is a political practice that is securitizing and that there are certain power interests under such a framing.

In the article, first of all, starting from the unstable nature of the use of the term terrorism in the modern period, it is mentioned that the concept has

different meanings in various periods. For this purpose, from the French Revolution to the Russian Anarchists, II. It has been revealed that the perpetrator and target group of terrorism have changed from the practices of authoritarian states before World War II to the present day, so the meaning it meets is not a fixed signifier. Subsequently, in the axis of the perspective of Critical Terrorism Studies, which is skeptical of the terrorism discourse, it is mentioned that the label of the terrorist as a negative indicator is always a discursive tool used for certain interests. In the third chapter, it is suggested that the concept is a kind of social construction produced by the discourses of threat and danger in the social field and that its negative connotation toward ontological security facilitates labeling practices. This discussion that the rhetoric of “terroristization” is a discursive tool for the powers to gain control over the opposition and discredit them in front of segments of society has been developed in the fifth chapter based on the analytical framework of the concept of securitization. In the last section, it is emphasized that the appropriate methodological approach to reveal the power interests under the label of “terrorism” is critical discourse analysis, which is a very convenient method to examine the relationship between textual and political processes.

To understand terrorism, it is necessary to move the concept away from normative values and personal perceptions as much as possible. This makes it necessary to uncover the linguistic structures around terrorism and the construction of counter-terrorism practices. This approach, which sees terrorism as a social construction rather than an objective category, highlights the practices of labeling something as “terrorist” and the ways in which the fight against terrorism constitutes political discourses. In other words, a social constructivist approach to terrorism involves investigating how society imagines terrorism, how political elites use it, and the social, historical, cultural and political conditions that generate the concept. Securitization theory, which has parallels with the social constructionist approach, sees the

rhetoric of terrorism as a politically value-laden discourse. Securitization theory, which focuses on rhetoric or speech acts, provides a useful analytical framework for examining how certain actions, actors, subjects, and events are framed as a problem of terrorism. At this point, it is necessary to draw attention to how states and political elites use the label of terrorism by using the term “terrorization” similar to the concept of “securitization” and the social, political and ethical consequences of such use. Through the concept of “terrorization”, some important implications can be drawn about the politics of labeling by examining the “terrorist” rhetoric, thus opening a fertile field for theoretical and analytical discussions about political violence.

Therefore, the “terrorizing” approach in the article focuses on the social, political and cultural effects of the practical use of the concept of terrorism in certain contexts. Also, noting the historical variability in the use of the words "terrorism" and “terrorist” in the “terrorizing” approach, Accordingly, a critical analysis of a “terroristization” discourse necessitates turning to the sources that produced this discourse in order to identify the linguistic elements related to the use of the term terrorism and to analyze the political motivations behind the rhetoric. In conclusion, this study, adhering to the perspective of Critical Terrorism Studies, argues that the terrorism label and discourse is a practice of securitization, and suggests that researchers follow a theoretical and methodological approach based on critical discourse analysis for the deconstruction of this discursive practice.

Giriş

Terör kelimesi en genel anlamda korku ya da dehşet durumu gibi ruhsal durumumuzu ifade eden psikolojik bir çağrışım yapmaktadır. Nitekim kelimenin kökenine inildiğinde etimolojik olarak Latince’de “korkutmak” ve “korku” anlamına gelen “terrere” kelimesinden türediği görülmektedir (Wilkinson 1974). Kavramın daha

geniş bir çerçevede tanımlanması söz konusu olduğunda ise araştırmacıların üzerinde uzlaşamadığı yüzlerce tanım olduğu önermesi artık klasik hale gelmiştir (Schmid ve Jongman 1988). Zira alanın önde gelen bilim insanlarından Alex Schmid'in de işaret ettiği üzere terörizm terimi çok boyutlu ve karmaşık bir fenomeni ifade eder ve o kadar farklı bağlamlarda kullanılır ki, bütüncül ve her şeyi kapsayan bir tanıma ulaşamamıştır. Terörün ya da terörizmin nesnel anlamını belirlemedeki zorluğun temel nedeni ise ontolojiktir. Keza kavram sosyal bir inşadır, dolayısıyla subjektif bir nitelik arz eder (Schmid 2004; Karaffa 2015).

Terörizmin çoklu ve farklılaşan tanımları, sosyal bilimsel bir kavram için her zaman sorun teşkil etmeyecek olsa da kimin veya neyin “terörist” olarak kabul edileceğine ilişkin mevcut çıkarımlar açısından “terörizm” günlük hayatta farklı bir yer teşkil eder (Dixit 2016, 37). Zira terörizm, çağdaş siyasi söylemdeki en güçlü göstergelerden biri haline gelmiştir. Günümüzde muazzam ölçüde sosyal ve politik aktivite üreten bu söylem, toplumlara ve bireylere yönelik güçlü duygular uyandırmakta ve çok çeşitli sosyal pratikler aracılığıyla korku, nefret, tabu, mit ve kimlik oluşturan bir kavram haline gelmektedir (Breen-Smyth 2008, 1). Terörizm günümüzde hükümetlerin de gündemindeki en acil konulardan biridir. Bu nedenle kavramın sorgulanması dahi tabu haline gelmiştir (Bartolucci 2010, 120). Dahası terörizm teriminin tanımları mevcut siyasi yapılarda daha geniş kültürde ve hatta akademide o kadar baskındır ki, eleştirel yönelimli bilim adamlarının dahi marjinalleşmeyi göze almadan bu tanımları yıkamayacağı düşünülmektedir (Jackson 2011, 127).

“Terör, terörizm ve terörist” gibi kavramların sorgulanmasının böylesi toplumsal bir tabu oluşunda (Zulaika ve Douglass 1996) şiddetin neden olduğu ontolojik güvenlik² tehdidi etkilidir (Sürücü 2021). Dolayısıyla terörizm tehdidinde maruz kalmak, toplumların terör etiketini eleştirmeden kabul etmesine ve kavramın geniş çapta yeniden üretilen pejoratif bir söylem olarak başlıca güvenikleştirme pratiği haline gelmesine neden olmuştur. Çünkü Andrew Silke’nin de altını çizdiği üzere “terörizm” duygusal bir meseledir (2001, 2). Bu sebeple başta politikacılar ve konuyla ilgilenen araştırmacılar olmak üzere geniş toplum kesimlerinin konuya ve faillerine yaklaşımı kültürel ön yargılar³ ve ahlaki suçlamalarla⁴ doludur. Fakat bu durum aynı zamanda “terörizm” kavramının eleştirel düşünce süzgecinden geçirilmeden gelişigüzel kullanılmasına, dolayısıyla da politik ve sosyal hayatta geniş kapsamlı sonuçlar doğurmasına neden olmaktadır. Böylece günümüzde kavram etrafında oluşan pek çok manipülasyon, asılsız inançlar ve varsayımlar, tarafsız bir terörizm anlayışını engellemektedir (Bartolucci 2010, 120). Nitekim özellikle siyasi liderlerin güvenlik konularını çerçevelemesi açısından terörizm kavramı ve etiketi son derece değer yüklü ve güvenikleştirici bir söylem pratiği haline gelmiştir (Çavuşoğlu 2020). Bu nedenle siyasal şiddet

² Ontolojik güvenlik, bireylerin kendi öz kimlikleri ile karşılıklı olarak bağlı oldukları sosyal ve fiziki ortamların sürekliliğine dair sahip oldukları güven hissidir (Rumelili ve Adısönmez, 2020).

³ Kültürel ön yargı kavramıyla siyasal şiddetin daima belirli insan topluluklarıyla (örneğin Müslümanlar, Araplar) ilişkilendirilmesine yönelik sosyal olarak oluşmuş varsayımlar ve ön kabuller kastedilmiştir.

⁴ Terörizme başvuranlar genel ahlak normlarının dışında kendine özgü ahlaki tutumları ve değer yargıları olan kişilerdir. Dolayısıyla dünyaya onlarla aynı ahlaki pencereden bakmadığımız için kınayıcı ifadeler ve suçlamaların onların nezdinde bir anlamı yoktur. Bkz. Moghaddam, Fathali. 2006. *From the Terrorist Point of View: What They Experience and Why They Come to Destroy*. London: Praeger Security International.

araştırmacılarının, politik elitlerin söz edimlerine dayalı bu tür “şeyleştirme” pratiklerinin etkilerine dikkat çekmesi gereklidir (Tilly 2004, 5).

Bu maksatla terörizmi anlamak için kavramı mümkün olduğu kadar normatif değerlerden ve kişisel algılardan uzaklaştırmak gereklidir (Demir 2020, 285). Bu durum terörizm etrafındaki dilsel yapıların ve terörizmle mücadele pratiklerinin inşasının ortaya çıkarılmasını gerekli kılar. Terörizmi nesnel bir kategoriden çok sosyal bir inşa olarak gören bu yaklaşım, bir şeyi “terörist” olarak etiketleme uygulamalarını ve terörizmle mücadelenin siyasi söylemleri oluşturma biçimlerini öne çıkarır. Bir başka ifadeyle terörizme sosyal inşacı bir yaklaşım, toplumun terörizmi nasıl hayal ettiğini, politik elitlerin onu nasıl kullandığını ve kavramı meydana getiren sosyal, tarihi, kültürel ve politik koşulları araştırmayı içerir (Heath-Kelly 2022; Mueller 2006).

Sosyal inşacı yaklaşımla paralellikler taşıyan güvenlikleştirme kuramı (Baysal ve Lüleci 2015, 63) ise terörizm retoriğini politik olarak değer yüklü bir söylem olarak görür. Retorik ya da söz edimlerine odaklanan güvenlikleştirme teorisi, belirli eylemlerin, aktörlerin, konuların, olayların nasıl bir terörizm sorunu olarak çerçvelendiğini incelemek için yararlı bir analitik çerçeve sağlar (Dixit 2016, 38). Güvenlikleştirmenin anlamı ve sonuçları üzerine yerli ve yabancı yazında kapsamlı tartışmalar yapılmıştır (Balzacq 2005; 2010; Buzan, Waeber, de Wilde 1998; McDonald 2008; Williams 2003; Bilgin 2022; Baysal ve Lüleci 2015; Baysal 2022) Güvenlikleştirme, meseleleri “güvenlik” alanına dâhil ederek yaygınlaşmasını çevreleyen süreçleri ifade etmektedir. Bir süreç olarak ele alınan Güvenlikleştirme, güvenliğin nasıl ve hangi amaçlar için kullanıldığına bağlıdır (Buzan,

Waeber, de Wilde 1998). Buradan hareketle aktörlerin terörist olarak kabul edildiği süreçleri düşünmenin ve incelemenin bir yolu da güvenikleştirme kuramıdır. Çünkü terörizm retoriği, tıpkı güvenikleştirme gibi çeşitli konularda belirli siyasi amaçlara hizmet eder ve devlet politikalarının sorgulanmadığı bir bağlam yaratmaya yardımcı olur (Dixit 2016, 34-36).

Bu durum iç siyasette olduğu kadar uluslararası alanda da geçerlidir. Terörist etiketi, uluslararası alanda hangi eylemlerin gayri meşru olduğunu imlemek için uzun süredir medya çerçeveleri ile güçlendirilmiş olumsuz bir gösterge halini almıştır. Öyle ki Jackson (2007a), terörizm etiketinin belirli aktörleri uluslararası kamuoyu önünde meşruiyetten uzaklaştırmak adına söylemsel bir pratik olarak kullanıldığına dikkat çekmiştir.⁵ Dolayısıyla terörist etiketi üretmekteki amaç hem iç hem de dış politikada belirli hegemonik çıkarları sürdürmenin bir aracı olabilir (Jackson vd. 2011, 15). Nitekim Batılı devletlerin II. Dünya Savaşı sonrası ulusal kurtuluş hareketlerini terörizm olarak etiketleyerek siyaset alanından güvenlik alanına taşıdığı yıllardan, Teröre Karşı Savaş'taki örneklerle kadar konuyla ilgili bir dizi uygulamaya şahit olunmuştur.

Bu noktada “güvenikleştirme” kavramına benzer biçimde “teröristleştirme” tabirini kullanarak devletlerin ve politik elitlerin terörizm etiketini nasıl kullandığına ve bu tür bir kullanımın sosyal, politik ve etik sonuçlarına dikkat çekmek gereklidir. “Teröristleştirme” kavramı sayesinde “terörist” retoriği incelenerek, etiketleme siyaseti ile

⁵ Örneğin Filistinli örgütlere karşı kullanılan terörizm etiketi terörizmle mücadele konsepti bakımından kuvvet kullanmayı haklı ve meşru gösteren baskın bir politika yaklaşımını oluşturmaktadır.

ilgili bazı önemli çıkarımlar ortaya konulabilir ve böylece politik şiddet ile ilgili kuramsal ve analitik tartışmalara yönelik verimli bir alan açılabilir. Dolayısıyla makaledeki “teröristleştirme” yaklaşımı, terörizm kavramının pratikte belirli bağlamlarda kullanımının sosyal, politik, kültürel etkilerine odaklanır. Keza “teröristleştirme” yaklaşımı “terörizm” ve “terörist” kelimelerinin kullanımındaki tarihsel değişkenliğe dikkat çekerek, terimin hangi çıkarlar ve gündemler için kullanıldığını ortaya çıkarmaya çalışır.

Bu bakımdan makale, “teröristleştirme” süreçlerinin nasıl işlediğini ve muhalifleri “terörist” olarak kategorize etmenin sosyal, politik ve etik sonuçlarını açığa çıkarmak için hangi teorik ve metodolojik çerçevelerin mümkün olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu maksatla makale, belirli toplum kesimleri ve muhalifleri terörist olarak etiketlemenin gerekçelerine ışık tutarken terörizme söylemsel bir inşa olarak yaklaşmaktadır. Makalenin argümanı, terörizm söyleminin tarih boyunca sabit bir gösterge olmadığını, günümüzde politik muhalifleri susturmak, meşruiyetten yoksun bırakmak ve halk nazarında şeytanlaştırmak için söylemsel bir araç olarak kullanıldığı yönündedir. Bunu ortaya koymak adına makalede öncelikle terörizm teriminin modern dönemde farklı zaman ve mekânlardaki dolaşımına göz atarak, terimin siyaseten kullanımının tarihsel bağlamına dikkat çekilecektir.

Çalışmada kişileri ve grupları “terörist” olarak etiketlemenin, terimin politik yükü nedeniyle önemli normatif sonuçlar doğurduğunu ve halkın tutumlarını şekillendirebileceği iddiasını savunan (Baele vd. 2017) bir dizi araştırma gündeminin çerçevesine bağlı kalınmıştır. Nitekim daha önce çeşitli düşünce okullarından akademisyenler

(Eleştirel Terörizm Çalışmaları, Eleştirel Güvenlik Çalışmaları, Söylem Çalışmaları, Siyasal İletişim vs.) terörizm kavramının analitik olmaktan ziyade aşağılayıcı bir terim olarak kullanıldığını ve ahlaki ve siyasi yüklü bir bagaja sahip olduğunu belirtmiştir. Bunlar içerisinde terörizm araştırmalarındaki belli başlı sorunlar başta olmak üzere, politik şiddete ilişkin bir dizi hatalı varsayıma tepki olarak ortaya çıkan Eleştirel Terörizm Çalışmalarının (ETÇ) meseleye yönelik epistemolojik ve ontolojik yaklaşımı, makalenin kuramsal dayanağını oluşturmaktadır. Zira ETÇ'nin terörizm araştırmalarına yönelik en önemli katkısı “terörizm” kavramını çevreleyen baskın anlatıların açığa çıkarılarak yapı söküme uğratılması, böylece alternatif ve potansiyel olarak özgürleştirici bilgi ve uygulama biçimlerinin ifade edilebileceği eleştirel bir alan açmasıdır.

ETÇ'nin alanda açtığı bu yol, terörizm çalışmalarında söylemsel dönüşü son zamanlarda ilgi çeken bir araştırma gündemi olarak ortaya çıkarsa da (Jackson 2005), terörizm söyleminin toplumdaki inşası, dolaşımı ve tüketimi ile ilgili olarak katedilecek hala önemli bir yol vardır. Nitekim yerli terörizm literatüründeki çalışmaların teorik çerçeve bölümlerinde, terörizm etiketinin güvenlikleştirici ve pejoratif kullanımlarına değinilse de konunun münferit kuramsal ya da vaka incelemesi olarak ele alındığı sınırlı sayıda akademik yayın mevcuttur (Beyribey 2022; Ağkaya 2018). Bu sebeple terörizmi öncelikle bir söylem olarak görerek, bu tür söylemin içerimlerinin kelimelerin ötesindeki etkilerinin altını çizmek ve böylece literatüre eleştirel bir katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Terörizm söyleminin iktidarlar tarafından kullanışlı bir söylem stratejisi olduğunu varsayan bu yaklaşım, disiplinde çoğunlukla devlet dışı aktörlere odaklanan

geleneksel perspektiflerden de farklı bir ontolojiyi benimsemektedir. Zira araştırmacılar uzun zamandır salt teröristlerin medyayı stratejik olarak kullanma biçimlerine odaklanmakta (Weimann 1985) fakat politik elitlerin kimi, ne amaçla ve nasıl “terörist” olarak etiketlediği konusunda büyük ölçüde sessiz kalmaktadır.

Bu bağlamda terörist etiketinin, siyasi muhaliflerin meşruiyetini ortadan kaldırmak, onları şeytanlaştırmak ve depolitize etmek için çok güçlü bir stratejik araç olduğunu ortaya koymak, geleneksel terörizm araştırmaları literatürüne eleştirel bir meydan okumayı sağlar. Zira nesnel faktörlere dayalı olarak kimin terörist olup olmadığını belirlemeye çalışmak yerine bu araştırma, kavramın taşıdığı olumsuz göndergeden hareketle terörist olarak etiketlenmenin politik sonuçlarını ortaya koymak için kuramsal bir tartışma zemini ortaya koymak ve analitik bir yorum çerçevesi çizmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada “teröristleştirme” konusuna güvenikleştirme teorisini kullanarak yaklaşmanın uygun olmasının nedeni ise tam olarak meselenin siyasi doğasından ileri gelmektedir. Terörizm etiketinin ne çeşit bir güvenikleştirme siyaseti olduğunu ortaya koymak içinse eleştirel söylem analizinin faydalı bir metodolojik çerçeve sağlayacağı düşünülmektedir. Çünkü eleştirel söylem analizine göre söylemler, belirli bir çıkar grubunun onu üretmesi ve topluma bilinçli ya da bilinçsiz olarak dikte etmesi sonucunda oluşur. Benzer şekilde Kopenhag Okulu, söylemin üretilmesinde öncelikle bir sorunun güvenlik tehdidi olarak kurgulanmasının gerekliliğine vurgu yapar. Buna göre herhangi bir meselenin güvenlik tehdidi olarak algılanması için söz konusu tehdit karşısında önlem almakla yetkili kişilerin bu meseleyi varoluşsal bir tehdit olarak görmeleri ve acil önlemler almaları

için gerekli zemini hazırlamaları elzemdir. Güvenikleştirme olarak tanımlanan bu süreç, aslında herhangi bir meselenin veya olgunun tehdit ve güvenlik sorunu olarak söz edimleri aracılığıyla inşa edilme durumudur (Buzan, Waever, de Wilde 1998).

Dahası söylemler, dilin kullanılma biçimlerine dayanarak belirli kavrayış evrenleri yaratır ve bunları yeniden üretir (Silberstein 2004, 1). Sosyal bilimlerde söylem, dil aracılığıyla aktarılan, alternatif bilgi ve uygulama biçimlerini dışlamak veya geçersiz kılmak, belirli bir siyasi ve toplumsal düzeni meşrulaştırmak ve gerçekliğin hegemonik bir yorumunu sürdürmek için tasarlanmış bir bilgi yapısı olarak tanımlanır (Jackson 2009, 70). Buna göre bir terör söylemi, terörizm ve terörle mücadele kavramlarıyla ilgili etiketler, imgeler, anlatılar, argümanlar ve benzetmeleri hedef kitleye uygulayarak belirli aktörlerin itibarsızlaştırılması ve gayri meşrulaştırılmasına hizmet eder. Muhalifleri terörist olarak yaftalamak, siyasi meşruiyetlerinin tanınmasını engeller, böylece onları halkın genel güvenliğini arzulamayan düşmanlar olarak çerçevelenmesi ve politik olarak dışlanması kolaylaşır. O halde teröristleştirme süreçleri söylemsel bir bağlamda gerçekleşir ve hükümetler tarafından belirli çıkarılara göre ayarlanır (Zoltan 2021, 37). Bu bakımdan dilin politikacılar tarafından harekete geçirilmesi bir iktidar pratiğidir ve dikkatli bir sorgulama ve eleştirel inceleme yokluğunda kontrolsüz iktidar, kaçınılmaz olarak istismar edici hale gelebilir (Jackson 2005, 3).

Makalenin çerçevesini belirtmek amacıyla uzun tutulan bu giriş bölümünden sonra makale yedi bölüme ayrılmıştır. Müteakip bölümde terör teriminin tarihçesine odaklanılarak kavramın modern dönemdeki kullanım biçimlerine kısaca değinilecektir. Daha sonra

makalenin teorik çerçevesinin dayandığı ETÇ'nin terörizm söylemine olan yaklaşımından bahsedilecektir. Üçüncü bölümde terörizm etiketinin sosyal bir inşa olduğu, dördüncü bölümde ise bu etiketin bir güvenlikleştirme pratiğine yol açtığı meselesi tartışılacaktır. Devam eden başlıkta muhaliflerin terörizm olarak etiketlenmesinin nedenleri ve sonuçları konusuna değinilecek ve bunun yapı sökülümünü sağlayan eleştirel söylem analizinin imkânları ortaya konulacaktır. Son bölümde genel bir değerlendirme yapılacaktır.

1. Modern Dönemde Terörizm Teriminin Tarihsel Değişimi

Siyasal şiddet araştırmalarında “terör” ve “terörizm” kavramlarının modern bir olgu olmadığı ve eski uygarlıklarda bile izlerinin sürülebileceği hususunda yaygın bir konsensüs vardır. Ancak kavramların tanımı söz konusu olduğunda bu uzlaşma yerini fikir ayrılıklarına bırakmaktadır. Bunun nedeni, terör teriminin anlamının son iki yüzyılda oldukça değişkenlik göstermesidir.⁶ Nitekim ilk kez Fransız Devrimi sırasında kullanılan terörizm kavramı, günümüzdeki aşağılayıcı/olumsuz kullanımının aksine olumlu bir çağrışıma sahiptir. Çünkü yeni rejim terörü, düşman olarak gördüğü karşı devrimcileri ve muhalifleri sindirmek ve böylece iktidar gücünü pekiştirmek için bir yöntem olarak kullanmıştır. Nitekim Erlenbush-Anderson terörizmin, ilk olarak Fransız Devrimi sırasında, “toplumsal bedeni hastalıklı unsurlardan korumak için yeni rejimin savunma mekanizmalarını harekete geçiren biyopolitik bir rasyonalite biçimi” olarak kullanıldığını öne sürmüştür. Ulusu anormal ve tehlikeli üyelere karşı savunmaya yönelik böylesi bir siyasi iradenin, egemen öldürme

⁶ Terör teriminin tanımı üzerindeki bir diğer uzlaşmazlık devletlerin ve kurumların terör tanımını terör örgütlerine göre yapmasından ileri gelmektedir.

hakkının kullanılmasını meşrulaştırdığı görülmektedir. Bu bağlamda terörizm, yeni rejimin kendisine tehdit olarak gördüğü karşı devrimcileri ve muhalifleri bastırmak için devlet gücünü kullandığı şiddet olarak nitelendirilmiştir (Erlenbusch-Anderson 2018, 55).

Ancak 19. yüzyılın ilk yarısında, terimin devletle olan münhasır ilişkisinden kopmasına yol açan bazı gelişmeler yaşanmıştır. Nitekim 1830 ve 1848’de Avrupa’da patlak veren devrimci hareketlerle birlikte ortaya çıkan şiddet olayları, dönemin devlet elitleri tarafından rejimlere yönelik bir tehlike olarak görülmüştür. Dolayısıyla bu devletler terimi, ihtilali yürüten aktörleri aşırılık yanlısı, gayrimeşru ve yasa dışı nitelemek için bir küçümseme ifadesi olarak kullanmıştır (Ditrych 2014). Böylece yüzyılın sonlarına doğru terörizm söylemi, öncelikle hükümetlere karşı meşru olmayan devrimci bir mücadele stratejisi olarak anlaşılmaya başlanmıştır.

19. yüzyılın sonlarında ise Anarşistler, mevcut otokratik rejimlere karşı devrim koşullarını yaratmak için terörü bir araç olarak kullanmış ve bazı Avrupa devlet yöneticilerine suikast düzenlemiştir (Erlenbusch-Anderson 2018, 67-68). Özellikle Çarlık Rusya’sında anarşistlerin terörü, eşitsizliği ve sömürüyü ortadan kaldırmak için tek çözüm olarak görmeleri dikkat çekicidir. Öyle ki Narodnaya Volya gibi örgütlerin son derece cüretkâr ve dramatik yöntemlere başvurarak gerçekleştirdikleri şiddet eylemleri, “hanedanlığın yozlaşmış ve zalim yönetimini” ortadan kaldırarak halkı özgürleştirme iddialarının “onurlu” bir yolu olarak addedilmiştir (Hoffman 2006, 5-6). Bu dönemde birçok Anarşistin, başkaları tarafından sıradan bir suçlu yerine “terörist” olarak etiketlenmekten gurur duyduğu bilinmektedir. Yani, “terörist” etiketi o dönemde ilgili aktörler için olumlu bir anlam

taşımaktadır.⁷ Bununla birlikte, dönemin devletleri tarafından terör eylemlerini yasadışı ilan etmek için ilk uluslararası girişimler yapılmış ve terörizm, hükümetlere karşı girişilen devlet dışı şiddet eylemleri olarak kavramsallaştırılmıştır (Ditrych 2014).

1930'lu ve 50'li yıllar arasındaki dönemde ise terörizm teriminin Hitler, Mussolini ve Stalin gibi totaliter rejimlerin uyguladığı devlet şiddeti ile özdeşleştirildiği görülmektedir (Hoffman 2006, 16). Dolayısıyla kısa bir süre de olsa devletin terörizmin başlıca faili olarak anlaşıldığı bir dönem yaşanmıştır (Ditrych 2014, 53-54). Ancak özellikle II. Dünya Savaşı sonrası ulusal kurtuluş hareketleri, üçüncü dünyadaki ayaklanmalar ve devrimci şiddet eylemlerini uluslararası toplum önünde mahkûm etmek için terörizm teriminin adeta yeniden keşfedildiği görülecektir. Bu dönemde terörizm söyleminin yükselişinde özellikle Münih Olimpiyatları sırasında İsraili sporcuların Kara Eylül örgütü tarafından katledilmesi ve 1960'lı ve 70'li yıllarda artan uçak kaçırma eylemleri belirgin bir rol oynamıştır. Stampnitzky bu olayların akabinde “terörizm”in kamusal alan için bir sorun ve bir uzman bilgisi nesnesi olarak şekillendirilmeye başladığını öne sürmüştür (Stampnitzky 2013, 23-24). Öyle ki bu yıllardan sonra “terörist” etiketinin uluslararası alanda bir aktörü gayrimeşrulaştırmak için araçsal olarak kullanıldığını ve bazı ayaklanmacı-devrimci şiddet eyleminin de başta politika alanında olmak üzere terörizm olarak çerçeveslendiği görülmektedir. Nitekim bu yıllardan sonra terörizm daima devletlere karşı gelişen politik şiddet eylemleri olarak anılmış ve

⁷ Rus Anarşistleri'nden Vera Zasulic'in o dönemde Rusya'nın başkenti olan St. Petersburg Valisi General Trepov'u vurduktan sonra “ben bir katil değil, teröristim” şeklindeki ifadesi buna örnektir (Rapoport 2022, 68).

aktörler için olumsuz ve aşağılayıcı çağrışımları olan bir sıfat olarak ortaya çıkmıştır.

Dolayısıyla terörizm teriminin türediği “terör” kelimesi, başlangıçta bir toplumun baskın güçleri tarafından sürdürülen şiddeti ifade ettiği ve modern terörizmin bu aşamada esasen günümüzde sahip olduğu olumsuz çağrışımı karşılamadığı görülmektedir. Ancak bu tanım çerçevesi bugün terk edilmiş ve günümüzde terörizm olumsuz çağrışımlar taşıyan bir gösterge haline gelmiştir (Hoffman 2006, 23). O halde terör, terörist, terörizm gibi kavramların özünde nesnel bir anlam taşımadığı; daha ziyade belirli amaçlar doğrultusunda kullanılan, anlam bağlamı istikrarsız etiketler olduğu görülmektedir. Yani terim her tarihsel dönem için baştan yaratılmaktadır (Heath-Kelly 2022, 294).

Nitekim Beyribey (2022, 582-584), terörist öznenin bütün tarihsel süreçleri aşkın bir konumda olmaktan çok toplumdaki iktidar ilişkileri ve mücadeleleri sonucunda inşa edildiğine dikkat çekerken, terörist öznenin tarih boyunca birbirinden farklı toplum kesimlerini göstermesinin esasen terörist özne üzerinden yürütülmekte olan iktidar mücadelesinin kanıtı olduğunu belirtmiştir. Bu noktada ETÇ'nin terörizm söylemi üzerindeki yaklaşımları daha kapsamlı bir kavrayış sunacaktır.

2. Eleştirel Terörizm Çalışmaları Perspektifinden Terörizm Söylemi

Terörizm araştırmalarında görülen bir dizi soruna tepki olarak ortaya çıkan Eleştirel Terörizm Çalışmalarının⁸ (ETÇ) en önemli

⁸ Eleştirel Terörizm Çalışmaları, geleneksel terörizm çalışmalarına hâkim olan pozitivist tutum, devlet merkezlik, kuramsal sınırlılıklar ve yöntemsel sorunlara

katkılarından biri, terörizm ve terörizmle mücadele söylemlerinin bağlam ve sonuçlarını ortaya çıkaran geniş bir çalışma grubunu teşvik etmesidir. Bu noktada ETÇ perspektifini benimseyen pek çok akademisyenin, terörizm söylemi içindeki dışlamaların ve ötekileştirmelerin önemini ve bu tür temsillerin zaman, mekân ve etki alanı boyunca nasıl dolaştığını göstermesi önemlidir (Jarvis 2016, 74). Bu bakımdan dil ve söyleme odaklanma, bir alt disiplin olarak ortaya çıktığından bu yana ETÇ araştırmalarının ana teması olmuştur. Bunun nedeni ETÇ'nin genellikle söylemsel bir ontoloji ve şüphecî bir epistemoloji benimsemiş olmasıdır. Bunun sonucu olarak ETÇ akademisyenleri dünyayı söylemsel olarak inşa edilmiş olarak görmektedir (Holland 2016, 429). Bu sebeple terörizmin ve terörle mücadelenin oluştuğu bağlamlar, ETÇ akademisyenlerinin odak noktasıdır. Yani bir ETÇ araştırması öncelikle kültür, dil ve söylemin rolüne vurgu yapar. Daha açık bir ifadeyle, terörizm ve terörizmle

tepki olarak 2000'li yılların ortasında doğan bir araştırma gündemidir. ETÇ, Frankfurt Okulu'nun Eleştirel Teori geleneği, Eleştirel Güvenlik Çalışmaları, Post-kolonyal, post-yapısalcı ve Feminist teori gibi reflektivist kuramlardan önemli ölçüde ilham almıştır. Richard Jackson'ın editörlüğünü yaptığı "Critical Studies on Terrorism" dergisi etrafında büyüyen bu araştırma gündemi, terörizm çalışmaları literatüründe en başından beri var olan ancak 11 Eylül terör saldırıları sonrasında artış gösteren yönetsel, epistemolojik ve ontolojik sorunları eleştirmeye kendini adanmıştır. Hâkim terör ve terörizmle mücadele yaklaşımlarını sorgulayarak insan güvenliği odaklı perspektifleri savunan ETÇ'nin önemli isimleri arasında çalışmalarını Birleşik Krallık'ta sürdüren Charlotte Heath-Kelly, Lee Jarvis, Ruth Blakeley, Harmonie Toros gibi akademisyenler mevcuttur. ETÇ'nin önemli yayınları için bknz: Richard Jackson, Marie Breen-Smyth ve Jeroen Gunning, ed. 2009. *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda*, Abingdon: Routledge; Jacob L. Stump ve Priya Dixit. 2013. *Critical Terrorism Studies: An Introduction to Research Methods*, Abingdon: Routledge; Richard Jackson, Lee Jarvis, Jeroen Gunning ve Marie Breen Smyth. 2011. *Terrorism: A Critical Introduction*, Basingstoke: Palgrave Macmillan; Richard Jackson, Eamon Murphy ve Scott Poynting, ed. 2010. *Contemporary State Terrorism: Theory and Practice*, Abingdon: Routledge; Richard Jackson, ed. 2016. *Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies*, Abingdon: Routledge.

mücadele hem kültürel hem söylemsel olarak görülür (Holland 2016, 427).

ETÇ'ye göre terörizm kavramı üzerinde genel kabul görmüş bir tanım yoktur. Üzerinde uzlaşılan bir tanıma ulaşmaktaki temel sorun ise, akademisyenlerin onun temel özelliklerini anlamadaki başarısızlığı değil, tartışmaya siyasi saiklerin müdahil olmasıdır. Çünkü terörizm kelimesi politik ve duygu yüklüdür, bu nedenle kesin bir tanımının sağlanması güçtür. Terörist olarak tanımlanan kişiler çeşitli perspektiflere bağlı olarak “kahraman”, “vatansever” ya da “şehit” de olabilir yahut “suçlu”, “hain” ve “çılgın” olarak da adlandırılabilir (Sluka 2008, 168). Bu sebeple ETÇ, “terörist” etiketinin tarihsel süreçte istikrarlı bir tanıma karşılık gelmediğini belirterek, söylemlerde bir defa terörist olarak tanımlanan kişilerin her zaman terörist olarak kalacağı fikrine de itiraz etmiştir. Örnek olarak Yaser Arafat ve Nelson Mandela, başlangıçta terörist olarak yaftalanmış ancak daha sonra Nobel Barış Ödülü'ne layık görülmüştür. Sonuç olarak terörist ve terörizm gibi nesnel bir kategori olarak görülen kavramlara yönelik şüpheli bir tutum benimsenmelidir (Jackson vd. 2011, 35).

Bu noktada günümüzde aşağılayıcı anlamı ile ön plana çıkan terörist kategorisi ve etiketinin tarihsel süreç içerisinde belirli bir amaç için inşa edildiğinin göz önünde bulunması gereklidir. O halde herhangi bir terörizm tanımının yalnızca tarihsel olarak mevcut döneme bağlı olduğu akıldan tutulmalıdır. Dolayısıyla amaç terörizm hakkında nihai ve nesnel bir gerçeği saptamak değil, terimin mevcut sosyal, politik ve kültürel bağlamıyla ilgili bir dizi tanımsal dayanağı geçici olarak önermektir (Jackson 2011, 116-117).

Çünkü terörizmin siyasi söylemde ve medyada aşağılayıcı bir etiket olarak uzun süredir kullanımı, onun siyasal şiddet araştırmaları için nesnel veya açıklayıcı bir terim olarak potansiyel kullanımını engelleyen bir dizi olumsuz çağrışıma sebebiyet vermektedir. Bu perspektiften bakıldığında terörizm, muhalifleri şeytanlaştırma ve meşruiyetten uzaklaştırma aracı olarak, aktörler tarafından kullanılan retorik bir araç olarak görülmektedir (Jackson 2011, 116-117). Bu sebeple ETÇ terörizm kavramının doğası gereği siyasi ve kusurlu olduğundan dolayı araştırmacılar için analitik bir katkı sağlamadığına vurgu yapmıştır. Buradan hareketle terörü kimin tanımladığını ve terörle mücadele yaklaşımlarını kimin belirlediğini sorgulamak, ETÇ etrafında büyüyen araştırma gündeminin en başından itibaren öncelikli sorgulamaları arasında olmuştur. Çünkü ETÇ'ye göre terörizm nesnel bir kategori değildir ve genellikle belirli bir durumu mümkün kılmak ve terörle mücadele iddiasıyla ortaya atılan politikaları meşrulaştırmak isteyenler tarafından inşa edilir (Holland 2016, 430).

Dolayısıyla ETÇ, her şeyden önce terörizm tehdidinin nasıl ve nerede inşa edildiğini ve bunun hegemonik söylemlerle kimlere fayda sağladığını araştırır. Çünkü terörizme ilişkin baskın söylem ve anlatılar, topluma yönelik etkileri düşünüldüğünde karşı konulmaz biçimde potansiyel ciddi sonuçlar doğurur. Zira belirli bir terörizm anlatısı, etkili aktörler ya da medya tarafından sürekli olarak tekrar edildiğinde, sosyo-politik hayata eklenir ve gerçeklik olarak bir değer kazanır. Sonuçta pek çok önemli politika arkasından onu takip eder. Böylece belirli politika seçenekleri imkânsızlaşmaya, şiddet içeren karşı tedbirler ise gerekli ve elzem hale gelmeye başlar. Bu tür baskın terörizm anlatıları, sosyal ve ulusal kimliğin şekillenmesinde de etkili olur ve ötekini

dışlamanın da harekete geçirici bir faktördür (Jackson vd. 2011, 52, 55). Ancak tekrar etmek gerekirse, kimin terörist olduğu veya hangi eylemin terörizm olarak tanımlandığı, inşa edilmiş terörizm bilgisine içkindir. Bu bağlamda terörizm, söylemlerle oluşturulan bir iktidar bilgisidir ve bunu politikacılar, kolluk kuvvetleri, akademisyenler ve medya tarafından oluşturulan retorikte aramak gerekir (Jackson 2009, 75).

ETÇ açısından terörizmi ve teröristi tanımlamanın bir başka zorluğu da araştırmacıların konuya ve faillere yönelik öznel tutumunun yanı sıra politik olarak önyargılı yaklaşımlarından ileri gelmektedir. Tarihsel olarak akışkan durumda olan terörist etiketinin son tahlilde aşağılayıcı çağrışımında sabitlenişi, terörizm araştırmacılarının teröristler ile arasındaki teması engellemiş ve bu sebeple çok az bilim insanı siyasal şiddete başvuranları araştırmanın ana kaynağı olarak kullanmıştır (Jackson vd. 2011, 120). Bunda terörizm alanında ortaya çıkan literatür ve yerleşik akademik çerçevenin Batı dünyasının tekelinde şekillenmesinin büyük payı vardır. Bu sebeple disiplindeki ana akım bilginin/kavramların üretilmesi ve yayılmasında bilgi, iktidar ve güç yapılarının rolü de göz önünde bulundurulmalıdır.

ETÇ'ye göre terörizm alanında kabul edilen bilgilerin çoğunun tartışmaya açık ve pek çok durumda da politik olarak önyargılı oluşu, bundan etkilenecek olan kamu politikaları ve kamusal tartışma için de zayıf bir dayanak sağlamıştır. Dahası bu ön kabuller, devletlerin iktidar yapılarını güçlendirmek ve elitlerin siyasi projelerini desteklemek için işlev görmektedir (Jackson 2009, 70). Nitekim “terörist” etiketi, terörle mücadelede uygulanabilecek pratikleri meşrulaştıran ve toplumun belirli kesimlerine yönelik baskıcı pratikleri haklılaştıran bir güvenlik

ifadesidir. Zira her söylem, belirli şeylerin söylenmesine izin verir ve diğer şeylerin söylenmesini engeller veya dışlar. Bir başka deyişle söylemler, belirli anlamların oluşturulduğu diğerlerinin ise dışlandığı sistemlerdir. Bu bakımdan terörizm, siyasi iktidarlar açısından toplumda hedef alınan kitleleri veya yapıları anormalleştirmeyi sağlayan da önemli bir söylemdir. Çünkü istenmeyeni işaretleyen en güçlü siyasi ifadelerden biridir. Terörizmin değer yüklü anlamı nedeniyle, terörist etiketi belirli anlamlandırmaları da beraberinde getirir. Bu nedenle, terörist isimlendirmesi iktidar etkileri taşımaktadır ve toplum içerisinde belirli gruplara karşı yöneltilecek genellikle baskıcı pratiklerin onaylanmasını sağlar. Bir başka deyişle, terörist ifadesi normatiftir (Beyribey 2021, 85).

ETÇ yaklaşımına göre terörizm terimi, devletler tarafından muhaliflerin ötekileştirilmesinin ahlaki bir gerekçesi olarak ya da devlet şiddetinin meşrulaştırılması için aşağılayıcı bir etiket olarak kullanılmaya başlanmıştır (Richmond ve Franks 2009, 204). Keza iç politikada belirli mesele hakkında kamusal tartışma ortamının ortadan kaldırılması ve muhalif seslerin marjinalleştirilmesi için terörist etiketine sıkça başvurulmaktadır. Siyasi muhaliflerin “terörist” olarak yaftalanması ise en az üç sonuç verir. Birincisi resmi ve açık bir şekilde onları “ahlaksız” olarak tanımlamaya ve onlara karşı korku ve ahlaki açıdan tiksinti uyandırmaya, ikincisi ciddiye alınacak bir şikâyetlerinin olduğunu reddetme bağlamında onları “patolojik” ve “uzlaşmaz” olarak tanımlamaya, son olarak da onları insanlıktan çıkararak şeytanlaştırmaya ve bu gruplara yönelik devlet şiddetini ahlaki olarak meşrulaştırmaya hizmet eder (Sluka 2008, 168).

ETÇ, terörizm ve terörle mücadeleyi çevreleyen bu tür baskın söylemlerden rahatsızdır ve bunu tehlikeli olarak addeder. Bu sebeple araştırmacılar, baskın terörizm ve terörle mücadele söylemlerinin etkilerini ortaya koyarlar (Holland 2016, 432). Jackson'a göre terörist olarak tanımlamak, her zaman belirli bir iktidar işleyişine işaret etmektedir. Buna göre, terörist olarak isimlendirilme, aktörlerin meşruiyetine dair siyasi bir anlam taşımaktadır (Jackson 2007a). Terörizm iktidar ilişkilerinin neticesinde bir tehdit olarak inşa edilmekte ve tehdidin temelinde ise güvenlik uzmanlarının ürettikleri hakikatler yer almaktadır. Bir başka deyişle, terörizm bir hakikat rejimi çerçevesinde bir siyasi mesele olarak ele alınmaktadır. Terörizm 'hakikati' "doğru ile yanlışın birbirinden ayrıldığı ve doğruya birtakım siyasi iktidar etkilerinin yüklendiği kurallar bütünü" çerçevesinde ortaya çıkar (Beyribey 2021). Sonuç olarak ETÇ açısından uzmanlar, politikacılar ve karar vericilerin verili olarak kabul ettiği ve sürdürdüğü terörizm anlayışlarına evrensel veya nesnel gerçekler olarak yaklaşmak yerine bunları belirli bilgi iddiaları veya belirli siyasi bağlamların, güç mücadelelerinin ve çatışan çıkarların toplumsal ürünleri olarak düşünmek gerekir (Jackson 2011, 107). Zira müteakip başlıkta da tartışılacağı üzere terörizm söylemi ya da terörist etiketi nesnel değil sosyal bir inşadır.

3. Sosyal İnşa Olarak Terörizm Etiketi ve Söylemi

Siyasal şiddet ve terörizm araştırmalarındaki anahtar konulardan biri de etiketleme pratiklerinin sosyopolitik içerimlerini analiz etmektir. Çerçevelemeler ya da etiketlemeler, eylemlere, olaylara ve meselelere anlam yükleyerek bunları tanıdık kategoriler ve anlatılar içinde düzenleyerek sosyal gerçekliği inşa eder (Norris, Kern, Just

2003, 11). Etiketleme teorisi, bir etiketi çevreleyen sosyal normların ve beklentilerin, etiketlenenin kimliğini oluşturmaya nasıl yardımcı olduğunu göstermeye çalışır. Toplumda etiketlerin kullanılması normal-anormal davranışlar kalıplarının nasıl inşa edildiği ve sürdürüldüğünü gösterir. Bir başka ifadeyle insanları tanımlamak için etiketlerin kullanılması, yalnızca bir benzerlik kategorisi yaratmakla kalmaz, aynı zamanda toplum içinde bir bölünme de oluşturur (Appleby 2010, 422-424).

Etiketleme teorisinde kişiler eylemleriyle değil daha çok belirli gruplar tarafından oluşturulan dışlama pratikleriyle sapkın olarak nitelenir. Bir kişinin toplum tarafından sapkın olarak etiketlenmesi için herhangi bir grup kuralını çiğnemesi gerekmez, çünkü bu karar büyük ölçüde başkalarının yorumuna bağlıdır (Becker, 1973). O halde muhalifleri ötekileştirmek ve itibarsızlaştırmak amacıyla terörizm etiketinin kullanılması, onların genel norm ve kurallara aykırı eylemlerinden ziyade iktidar elitlerinin çerçeveleme pratiklerinin bir sonucudur. Zira tehlike nesnel bir durum değildir. Zira tehdit olabileceği kişilerden bağımsız olarak var olan bir şey değildir (Campbell 1998, 1). Huysmans ve Tsoukala (2008, 134)'nın da belirttiği gibi toplumsal güvensizlik politik olarak inşa edilir ve dolayısıyla tartışıldığı mevcut politik, sosyal ve ekonomik bağlamlara bağlıdır. Bu noktada terörist etiketi, toplumun kimden korunmaya ihtiyacının olduğunu hatırlatmaya yönelik söylemsel bir inşadır. Terörist olarak damgalananlar böylece daha fazla baskıya ve kınamaya maruz kalır (Sorenson 2009, 237). O halde Mouffe (1993, 141)'un öne sürdüğü gibi bir düşman inşa etmek ve onunla nasıl yüzleşileceğini seçmek, büyük ölçüde dışlayıcı bir politik tercihtir. Düşmanı

şeytanlaştırarak kişinin kendi eylemlerini yüceltmesi ise günlük siyaset pratiğinin ayrılmaz bir parçasıdır (Moore 2015, 356).

Politik amaçlar için kullanılan terörizm terimi düşmanların eylemlerini damgalamak ve meşruiyetini ortadan kaldırmak için retorik bir araç sağlar (Sorenson 2009, 237). Keza terörizmle mücadele söyleminde aşağılayıcı etiketlerin kullanılması, terörist olarak etiketlenen insanların nasıl sapkın ve öteki olarak özneleştirilmeye maruz kaldığına yönelik bir içgörü sunar (Appleby 2010, 424). Çünkü terörizm doğası gereği olumsuz çağrışımları olan aşağılayıcı bir terimdir (Schmid 2004, 385; Staun 2010, 403). O halde bir kişi veya grubun terörist olarak tanımlanması, toplum tarafından yüksek düzeyde kınanma ve meşruiyetin ortadan kaldırılması anlamına geldiğinden özel bir anlam ifade eder (D’Orazio ve Saleyhan 2018, 1019). Nitekim Moore (2015, 359-360), birisini tanımlamak için terörist teriminin kullanılmasının, düşmanı insanlıktan çıkarmak için çok aşağılayıcı bir yöntem olduğunu ve ona karşı uygulanacak aşırıya kaçan tedbirleri meşrulaştırdığını belirtmiştir. Çünkü “terörizm” etiketi, bir siyasi rakibi gayri meşrulaştırma yöntemi olarak son derece etkilidir. O halde bir kişi veya örgütü “terörist” olarak adlandırmak masum bir mesele olmaktan çok uzaktır (Schmid 2004; Staun 2010).

Bu bakımdan her ne kadar terörizmin tanımının akademik olarak ne olduğu konusunda ortak bir fikir birliği olmasa da bu etiketin vatandaşlar, kamu politikaları ve kanun uygulayıcıları arasında korku ve endişe veren derin duygusal etkileri olduğu açıktır (D’Orazio ve Saleyhan 2018, 1022). Terörizm etiketi alan topluluklar bir dış tehdit olarak suçlanır ve ötekileştirilir (Appleby 2010, 422). Çünkü ötekinin “terörist” olarak tanımlanması çatışmayla ilgili farklı politika ve

uygulamalara yol açar. Bu anlamda etiketleme, çatışmacı bir söylemin inşasında merkezi bir unsurdur (Barrinha 2011, 165).

Bununla birlikte bir olayı terörizm olarak çerçevelemek doğal bir eylem olmadığı gibi tarafsız da değildir (Bartolucci 2010, 119; Staun 2010, 405). Bir meseleyi belirli bir perspektiften çerçevelemek her zaman baskın bakış açılarını hâkim kılmayı yansıtır (Entman 2007, 164). Dolayısıyla bir nesneyi tanımlamak amacıyla etiketlemek ya da adlandırmak, onu bilinmeyenden çıkarmak ve sonra ona bir dizi özellik, güdü, değer ve davranış atamak, nötr bir söylemsel bağlamda ortaya çıkan bir şey değildir (Bhatia 2005, 9). Aksine sosyal bir inşa sürecidir.

Nitekim Karaffa (2012, 70), herhangi bir tanımın olumsal bir sosyal inşa olduğundan yola çıkarak terörizmin nesnel bir gerçeklik fakat öznel bir yorum olduğunu dile getirmiştir. Buna göre terörün geride bıraktığı tahribat gözlemlenebilir ve ölçülebilir ki bu nesnel bir gerçekliktir. Ancak terörizmin ne olduğu ve kimin terörist olduğu öznel bir yorum meselesidir. O halde inşacı bir bakış açısından terörizm sosyal bir inşadır (Hülse ve Spencer 2008, 571). Benzer şekilde ETÇ terörizm bilgisinin özneler arası ve inşacı doğasını vurgular (Jackson 2007a, 247; Heath-Kelly 2022). Öyle ki Jackson (2007a) terörizmin kaba bir gerçeklik olmaktan ziyade temelde sosyal bir gerçeklik olduğunu öne sürmektedir.

Sonuç olarak terörizme karşı sosyal inşacı bir duruş, bu etiket hakkında yaygın olarak kabul edilen bilgiye ihtiyatla yaklaşmayı ve onu sorgulanabilir olarak görmeyi gerektirir. O halde bilgi, iktidar ve pratik arasındaki ilişkiyi keşfetmek, terörizme ilişkin baskın anlayışları ve yaklaşımları sorgulayarak istikrarsızlaştırmak terörizm söylemine

eleştirel yaklaşımların ana gündeminin başında gelir (Jackson vd. 2011, 3).

4. Muhalifleri Ötekileştirme Pratiği Olarak Terörist Etiket

Şiddet evrensel olarak bütün toplumlarda kınanan bir davranış olsa da bir politik şiddet olarak terörizm en iğrenç suçlar kategorisi içerisine dahil edilir ve terörist etiketi genellikle kuvvetli antipati duyulan kişileri tanımlamak için kullanılır (D’Orazio ve Saleyhan 2018, 3). Bu açıdan terörist etiketinin muhalifler üzerindeki pejoratif etkisi, iktidardaki politikacıların çıkarları ve ihtiyaçları ile son derece uyumlu bir dışlama-dâhil etme modeliyle uyumludur (Huysmans ve Tsoukala 2008, 134). Nitekim Jenkins’in de belirttiği gibi terörizm teriminin kullanımı genellikle kişinin siyasi muhalifleri hakkında ahlaki bir yargıya varmasını ima eder çünkü terör “kötü insanların” yaptığı bir eylem biçimidir (1980, 1). Hoffman (2006)’a göre de teröristin toplumsal inşası, belirli politika hedeflerine yöneliktir. Yani belirli grupları terörist olarak etiketlemek, o gruplar üzerindeki baskıcı ve otoriteryan pratikleri meşrulaştırmaya hizmet eder. Dolayısıyla bir önceki başlıkta da değinildiği üzere terörizm etiketinin muğlak, seçici ve politize⁹ bir doğası olduğu görülmektedir.

Muhalifleri terörist olarak etiketlemek ayrıca onları toplum düşmanı olarak tanımlamakla benzer bir anlama gelir. Siyasette düşmana neden ihtiyaç duyulduğu meselesini aydınlatmak içinse dost-düşman ayrımı argümanına değinmek gerekir. Schmitt’e göre politik olanın arkasında dost-düşman ayrımı şeklinde ifade edilebilecek bir

⁹ Terörizm zaten doğası gereği politik bir eylemdir. Burada terörizm etiketinin siyasi hedefler amacıyla kullanılmasının da politik bir gayeye ve çıkara hizmet ettiği kastedilmektedir.

ikilik vardır. Dost birbirine benzer insanları, düşman ise bu benzerlikten dışlanan toplulukları ifade eder. Bu kurama göre dost ile düşman arasındaki ilişki çatışmacı bir karaktere sahiptir ve düşman ötekiye ya da yabancıyı karakterize etmektedir (2005, 87). Politik olarak herhangi bir çatışmada rakibin ne olduğunu tek bir ifadeyle özetlemek, konuşmacıya güçlü bir araç sunar. Bu yüzden terörist etiketinin kullanılması, politikacılara rakibini tanımlamak için güçlü bir koz verir. Bir başka ifadeyle terörist etiketinin kullanımı güçlü bir siyasi tercih olarak tanımlanabilir. Zira diğerini “düşman” veya “terörist” olarak tanımlamak, çatışmayla ilgili farklı politika ve uygulamalara yol açmaktadır (Barrinha 2011, 163-165).

Siyasal iktidarlar açısından muhalif grupların terörist olarak yaftalanmasındaki amaç, bu kişileri olumsuz sıfatlarla çerçevelemek, dostluk ve düşmanlık ilişkilerini belirlemek, onlara karşı kendi konumlarını tanımlamak ve onlara zaman ve mekânda bir yer vermektir. Bu aynı zamanda bir kimlik olumlama sürecidir. Çünkü öteki, zorunlu ve soyut bir kategori olarak, belirli kimliklerin kendilerini meşrulaştırabilmeleri için sürekli olarak yeniden tanımlanmalı ve anlamlandırılmalıdır. Nitekim William Conolly (2002), kimliğin var olmak için farklılığa ihtiyaç duyduğunu ve kendi mutlaklığını güvence altına almak için farklılıkları ötekiliğe, yabancılığa ve kötülüğe dönüştürdüğünü ileri sürmüştür.

Bu açıdan, muhalifleri dışlama biçimi olarak terörist etiketi, kolektif kimliğe yönelik tehdidi belirtmek için bir tür şeytanlaştırma pratiğidir (Gunning 2007, 377). Çünkü öteki, ait olduğumuz kimliğin tutarlılığı, dayanışması ve güvenliği için gerekli olan şeydir. Bu nedenle, toplumsal ruhun saf birliğini lekeleyen bir yabancılığa

atıfta bulunduğundan, “ötekilik” her zaman şeytani terimlerle tasvir edilir (Kearney 2002, 65). O halde terörist etiketi itibarsızlaştırma sıfatı olarak güçlü bir retorik araç rolünü üstlenir (Goffman 2009). Böylesi bir sınıflandırma ve kategorizasyon sürecinde en önemli araç dildir. Dilsel olarak ötekini yadsıyan ve onu dışarıya atan ifade tarzları, anlam inşasında önemli bir söylemsel stratejidir (Van Dijk 2001).

Bu durumun farkında olan politikacılar terimin olumsuz çağrışımının toplumda yarattığı etkisinden faydalanmaktadır. Politik elitler, terörizm etiketini, halkın belirli konulara yönelik algısını değiştirmek için kullanma gücüne sahiptir (örneğin bayrağın etrafında toplanma senaryosu) (Baele vd. 2017, 7). Çünkü özellikle kriz zamanlarında siyasi seçkinlerin büyük bir retorik gücü vardır (Bartolucci 2010). Croft’un da belirttiği gibi siyasi liderler güvensizlik ve kriz zamanlarında güçlenir (2006, 10).

Örneğin terörizm ulusal güvenlik için bir sorun olarak sunulduğunda iktidarlar, terörist olarak etiketlenenlere karşı belirli tepki biçimlerini harekete geçirmek için bir dizi bilgi ve pratik üreten, meşrulaştıran ve yeniden üreten söylemleri kullanırlar (Campos 2007, 3). Bir başka ifadeyle ulusal düzeyde kabul gören baskın terörizm söylemi, siyasi seçkinler tarafından bir dizi siyasi projeyi haklı çıkarmak ve desteklemek için kullanılabilir. Bunlar ulusal güvenlik ve askeri sanayi kompleksinin kurumlarının genişletilmesi ve güçlendirilmesi; kapsamlı gözetim ve sosyal kontrol sistemlerinin inşası; sosyal yaşamın tüm alanlarında güvenlik prosedürlerinin normalleştirilmesi; büyük ölçüde bir istisna halini normalleştirerek, devlet güvenlik kurumlarının ve yürütme organının yetkilerini ve yargı yetkisinin genişletilmesi; sosyal ve politik muhalefetin kontrol

edilmesi, insan haklarını kısıtlamak ve ‘makbul’ bir kamusal tartışma için parametrelerin belirlenmesi gibi tahakkümün yaygınlaştırılmasına yönelik bir dizi siyasi projedir (Jackson 2009, 79).

O halde terörizm söylemi toplumdaki mevcut güç ilişkilerini ve belirli hegemonik politik pratikleri meşrulaştırma işlevi görmesi açısından son derece ideolojiktir (Jackson 2009). Terörizm söyleminde dil, iktidarı korumak ve sürdürmek için kullanılır. Dahası söylem bir dizi kilit siyasi hedefe ulaşmak için tasarlanmıştır ve bu nedenle belirli bir amaca hizmet eder. Bu sebeple etiketleme eylemi her zaman ciddi siyasi ve sosyal sonuçlara yol açabilecek oldukça yüklü bir süreçtir (Jackson 2005, 2-25).

Muhaliflere yönelik terörizm etiketi beraberinde önemli psikolojik, politik ve yasal sonuçlar taşır (D’Orazio ve Saleyhan 2018, 1). Bu yönüyle terörizm etiketi, hükümetlerin toplumlarını kontrol etmek ve normal ve toplum karşıtı davranışlar arasında güçlü bir ayırım yapmayı icrai hale getiren bir bahane haline gelmiştir (Campos 2007). Kimin terörist olduğu bilgisi böylece kimin itibarsızlaştırılmasına yönelik bilgiyi de içinde barındırır. Bu maksatla siyasetçiler, politik olarak göze çarpan kutuplaşmaları tespit ederek, retorik alanı kullanarak toplumsal desteği harekete geçirirler (Moore 2015, 357).

Bu bağlamda politik şiddeti veya herhangi bir toplumsal olguyu anlatmak için seçtiğimiz kelimeler ile bu kelimelere yüklediğimiz anlamlar hiçbir zaman kaçınılmaz değildir. Kullanımları doğal/verili olmaktan çok belirli tarihsel ve sosyal bağlamlarda yaptığımız seçimler yoluyla dünyaya empoze ettiğimiz şeylerdir. Dolayısıyla “terör” ve “terörist” gibi kelimeler politik bağlamda düşünülmelidir. O halde bir

kişiyi “terörist” olarak tanımlamak, onlara normalde kabul edilemez olarak değerlendirilebilecek şekilde davranılmasını haklı çıkarır. Bu nedenle kullandığımız kelimeler ve onlara verdiğimiz tanımlar, özellikle politik şiddet bağlamlarında büyük önem taşımaktadır (Stump 2009, 661-665).

Terörist etiketi aynı zamanda güvensizlik çağrıştırdığı için sığınılacak bir liman arayışı olarak güvenlik vadeden bir siyasi yapının yeniden üretilmesinde etkili olabilir. Çünkü herhangi bir iktidarın politik söylemsel yapısındaki ana kavramlardan biri, kimliklerin tanımlanmasında ve yeniden üretilmesinde temel bir unsur olan güvenlidir (Campbell 1998). Öyle ki günümüzde neredeyse bütün siyasi tartışmaların ve fikir ayrılıklarının odağında güvenlik kavramı yer almaktadır. Siyasi bir iddiayı öne sürmenin en iyi yolunun, onu güvenlik söylemiyle dile getirmektir (Dillon 1996, 14). Çağdaş toplumsal ve siyasal düşünce de aynı şekilde, güvenlik dilinin ve giderek daha da güvensiz hale gelen bir dünyada yaşadığımız fikrinin etkisi altındadır. Neocleous (2014a)’un tabiriyle “başımızı nereye çevirsek güvenlik ihtiyacının vurgulandığını görüyoruz”. Çünkü güvenlik, en önemli siyasi çıkar ve tüm diğer ilkelerin üzerinde yer alan bir ilke haline gelmiştir.

Güvenliğin olumlanması için ise güvensizliğin vurgulanması gerekir. Nitekim güvenlik Paris Okulu’nun tabiriyle bir ölçüde güvensizleştirilmenin bir sonucudur. Devletler güvenlik uygulamalarının meşruluğu ve yaygınlaşması adına korku ve tehlike söylemlerini devreye sokarlar. Korkunun inşası, politik elitlerin ulusal siyaset ve güvenlik alanında pozisyonlarını güçlendirmelerini sağlar. O

halde ironik olarak korkunun üstesinden gelmek, korkunun kurumsallaşmasını gerektirir (Campbell 1998, 58).

Bu noktada Michael Dillon (2006, 10-12), modern siyasetin bir güvenlik projesi olduğu düşüncesinden hareketle güvenliğin söylemsel olarak oluşturulduğu ve tahayyül edildiği önermesinde bulunmuştur. Fakat aynı zamanda Dillon, uluslararası güvenlik politikalarının güvenlik yaratmak yerine korku uyandırmaya dayalı bir paradoksu içinde barındırdığını da ekler (2006, 15). Bu noktada Weldes ve diğerleri (1999) devletin yalnızca kendi başına hayali bir topluluk olmadığını, inşa edilmiş kimliğini onaylatmaya çalışırken de güvensizlikler geliştirdiğini ortaya koymuştur. David Campbell (1998, 170)'a göre de çağdaş devletlerin kendisini hayali bir topluluk olarak inşa etme yeteneği, vatandaşlarına kim oldukları ve neyden korkmaları gerektiğini söyleyen, tehlike imgelerini yaratabilme kabiliyetine dayalıdır. Örneğin devletler, belirli biçimlerde güvensizlik ve önyargıya neden olabilecek politika söylemi içerisinde bir grubu hedef olarak kendi vatandaşları için tehditler oluştururken, bir yandan da kimliğini olumlatma peşindedir (Weldes vd. 1999). Bu bağlamda devlet, “kim” veya “ne” olduğumuzu vurgulayarak niçin “biz” olduğumuz ve “neyden” korkmamız gerektiğine yönelik yeni bir hakikat teolojisi sağlamak için “tehlike” söylemlerini geliştirir (Campbell 1998, 48).

Bu maksatla güvensizlik, devlet tarafından “terör” başta olmak üzere, “tehdit, korku, tedirginlik” gibi kelimelerin inşa ettiği söz edimleriyle yayılır. O halde hiçbir güvenlik söylemi yoktur ki aynı zamanda içerisinde güvensizlik söylemi olmasın, hiçbir güvensizlik söylemi de yoktur ki aynı zamanda korkulardan, kaygılardan ve

tehlikelerden söz etmesin. Güvenlik ideolojisi¹⁰ açısından “koru” son derece önemlidir. Güvenlik ihtiyacının “belirgin” ve “doğal” hale gelmesi ve bir ideoloji olarak etkili olması için de korkunun harekete geçirilmesi gerekir (Neocleous 2014a, 46, 164). Bunu Kopenhag Okulu’nun yaklaşımıyla ifade edersek meselelerin güvenleştirilerek güvenlik sorunuyla yüzleşmek için istisnai önlemlerin tanımlandığı “normal siyaset” alanından “özel siyaset” alanına taşınması durumu söz konusudur (Buzan, Wæver, de Wilde 1998, 28).

5. Güvenleştirme Pratiği Olarak Terörizm Etiketleri

Bir eylemi veya birini terörist olarak tanımlamak, o kişi veya kuruluşa karşı olağanüstü önlemlerin (güvenlik önlemleri) alınmasının haklı olduğu ve bunların son derece acil bir biçimde uygulanması gerektiği iddiasında bulunmaktır (Staun 2010, 411). Terör tehdidi söylemsel bir inşadır ve aynı zamanda sonsuza dek sürebilen bir ötekileştirme pratiğidir. Bu pratik, normal siyaset olarak kabul edilebilecek olanın ötesine geçen önleyici terörle mücadele uygulamaları ve tehdit öznesi olanı belirli şekillerde çerçeveleyen güvenleştirme süreçleri aracılığıyla meşrulaştırılır (Fisher 2015, 55-76).

Terörist etiketi üzerinden inşa edilen bu dostluk-düşmanlık dikotomisini çözümlemek için Eleştirel Güvenlik Çalışmaları içerisindeki Kopenhag Ekolü’nün güvenleştirme kuramı, elverişli bir teorik çerçeve sunmaktadır. Zira güvenleştirme, bir meselenin referans nesneye yönelik varoluşsal bir tehdit oluşturduğu gerekçesiyle,

¹⁰ Güvenlik ideolojisi, devletlerin kişi ya da toplumlarına, güvende olma ya da güvende hissetme durumlarını veyahut tehdit ve tehlike algılamalarını çeşitli araçlarla dikte ettiği çok katmanlı bir yapıdır.

siyasi alandan güvenlik alanına doğru konum değişikliğini ifade eder. Başarılı bir güvenlikleştirme eyleminin ise üç adımı vardır. Bunlar varoluşsal tehditler, acil eylem çağrısı ve bunun hedef kitlede yarattığı tesirlerdir (Buzan, Wæver, de Wilde 1998, 24).

İnşacı bir temele sahip olan güvenlikleştirme kuramı, güvenliği bir söz edimi olarak görür. Söz edimi, mevcut bir meselenin aktörler tarafından referans nesneye yönelik varoluşsal bir tehdit olarak temsil edilmesinin yöntemidir. Referans nesnesi devlet, ulus ya da kimlik olabilir. Aktör ise güvenlikleştirmenin meşruluğu ya da geniş kitlelere duyurulabilmesi adına, bu konuda konuşma yetkisine sahip bir kişi (siyasal iktidar ya da askeri elitler) olmalıdır (Buzan, Wæver, de Wilde 1998, 33-40).

Güvenlikleştirme, söz konusu referans nesnesinin korunması adına yapılması gereken şeyleri tarif ettiği için bu yolda olağanüstü önlemlere başvurmayı meşrulaştırır. Böylece siyasi alandan güvenlik alanına geçiş sorgulanmayacağından dolayı, yapılacak her eylem teorik olarak mümkün hale gelir (Buzan, Wæver, de Wilde 1998, 29). Bir fenomenin güvenlik meselesi olarak sorunsallaştırılmasında esas amaç ise sorunu olabildiğince ‘varoluşsal’ kılarak insanların duygularına seslenecek belirli bir mobilizasyonu sağlamaktır (Huysmans 2006, 82).

Güvenlikleştirme teorisi ayrıca güvenlik meselelerinin verili olmadığını, siyasi ya da bürokratik elitler tarafından söz edimler vasıtasıyla inşa olduğunu öne sürer. Bu süreçte güvenlikleştirici aktör bir meselenin güvenlik tehdidi olduğunu iddia eder ve söz edimleri ile hedef kitleyi ikna ederek o meselenin bir güvenlik tehdidi olarak inşa olmasını sağlar (Buzan, Wæver, de Wilde 1998; Baysal ve Lüleci

2015). Bu noktada güvenlikleştirme eyleminin öğelerine de kısaca değinmekte fayda vardır. Balzacq (2005)'a göre güvenlikleştirmenin politik elitler, hedef kitle ve güvenliğinin tehdit altında olduğu iddia edilen referans nesnesi olmak üzere üç bileşeni vardır. Bu süreçte politik elitler, güvenliği tehdit altında olduğunu öne sürdüğü belirli referans nesnelerini (kimlik, kültür, toprak vs.) korumak adına, dinleyici kitlesine tehditleri bertaraf etmek için olağanüstü önlemlerin gerekli olduğu çağrısında bulunur (Buzan, Wæver, de Wilde 1998, 23). Bu aşama siyasal elitler ya da referans nesnelerini temsil edenler tarafından başlatılabilir (Emmers 2017, 132). İkinci aşamada ise hedef kitlenin (kamuoyu) meseleyi gerçekten bir güvenlik tehdidi olarak algılaması yönünde ikna çabaları gerekir. Bu maksatla güvenlikleştirmeyi başlatan aktörlerin etkili bir söylem ve hayati nedenlere ihtiyacı vardır. Çünkü ancak bu sayede güvenlikleştirmenin gerektirdiği sıra dışı tedbirler ve siyasalar uygulamaya konulabilir. Dolayısıyla bu aşama hedef kitlenin ikna aşaması olarak adlandırılır. Eğer hedef kitle, algıladığı güvenlik tehditlerine yönelik olağanüstü önlemleri elzem bularak onaylamışsa işte o zaman güvenlikleştirme başarılı olmuştur (Emmers 2007, 134). O halde güvenlikleştirmenin başarısı, gerçek bir tehdidin varlığına bağlı olmayan ancak bu gelişmeyi özel bir görünümle ve etkili bir şekilde donatmaya yönelik söylemsel yeteneğe bağlı olan bir süreçten geçmektedir (Balzacq 2005, 179).

Ancak meselelerin güvenlikleştirilerek güvenlik alanına alınmasının yaratacağı oldukça olumsuz sonuçlar vardır. Bunlar arasında eleştiriye kapalılık, kamusal tartışmanın kısıtlanması/tamamen ortadan kaldırılması, dost-düşman ikiliği sayılabilir (Baysal ve Esen 2022, 131). Öyleyse güvenlikleştirme kararının siyasiliği ve bunda

daima bazı çıkar hesaplarının olduğu düşünülduğünde, güvenlikleştirmenin politik ve bürokratik elitlerin elinde antidemokratik uygulamaları meşrulaştırıcı bir araç olduğu iddia edilebilir. Bu bağlamda güvenlikleştirici aktör olan siyasi ve bürokratik elitler, meseleleri güvenlikleştirirken bunların yaratacağı zararı ortadan kaldırmaktan ziyade daha fazla oy alabilmek, güçlerini artırmak ya da muhalefeti sessizleştirmek gibi farklı çıkarlar/hedefler için antidemokratik uygulamaları meşrulaştırmak amacıyla davranabilir¹¹ (Baysal ve Esen 2022, 133).

Dolayısıyla güvenlikçi siyasetin demokratik rejimi zayıflatan çeşitli etkileri vardır. Çünkü güvenlikçi söylem ve politikalar demokratik rejimlerde kamuoyunun gücünü kısıtlar. Güvenlik alanı içinde görülen konularda iktidarın aldığı kararların kamuoyunda eleştirilmesi ve alternatif politikaların önerilmesi ulusal güvenliğe tehdit yarattığı iddiasıyla zorlaşır. Seçilen politikaların eleştirilmesini engellemek için sivil toplum, akademi ve basın baskı altına alınır. Demokratik tartışma kültürünü aksatan bu durum, sadece temel hak ve özgürlükleri zedelemekle kalmaz. Baskının arttığı vakalarda muhalif siyasetçilerin bile iktidarı doğrudan eleştirmesi zorlaşır (Baysal ve Esen 2022, 137). Bu hususta Hansen (2012, 525-546), güvenlikleştirmenin amacının dost-düşman ayrımını yeniden kavramsallaştırma ve kamusal tartışmaları bastırmak olduğuna vurgu yapmıştır.

¹¹ Buna ek olarak devletlerin kendi çıkarlarını gerçekleştirmek için de güvenlikleştirme yöntemini kullandığına şahit olunmaktadır. Avustralya Hindistan gibi ülkelerden göçü engellemek için, ABD ise Irak'ı işgal etmek için kitle imha silahları söylemi aracılığıyla bir güvenlikleştirme siyaseti uygulamışlardır.

Güvenikleştirme, terörizm çalışmaları içinde toplumsal olarak bir meselenin, bireylerin, kimliklerin ve dinin sosyal olarak nasıl ötekileştirildiğini incelemek açısından önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu açıdan güvenikleştirme kuramı, “teröristleştirme” uygulamalarını incelemek için kullanılabilir bir analitik çerçeve sağlamaktadır. Buradan hareketle devletlerin, belirli gruplar ve bireyleri neden, nasıl ve ne şekilde terörist olarak kategorilendirildiği ve bu isimlendirmelerin toplum üzerindeki etkisi incelenebilir (Stump ve Dixit 2013, 23).

Teröristleştirme, belirli bir terörist tanımı üzerinden muhaliflerin şeytanlaştırılması ve halk kitleleri önünde mücadele edilmesi gereken bir düşman olarak tasvir edilmesidir. Nitekim Jackson’ın da ortaya koyduğu üzere terörle mücadele, “birtakım siyasi hedeflere ulaşmak amacıyla kelimelerin, varsayımların, metaforların, gramer yapılarının, mitlerin ve bilgi yapılarının maksatlı ve titizlikle bir araya getirilmesi” yoluyla oluşturulur. Zira terörle mücadele söylemi bir iktidar pratiğidir ve topluma yönelik disipline edici veya kontrol sağlayıcı güvenlik pratiklerini normalleştirir ve meşrulaştırır (Jackson 2005, 2). Bir söylem toplumsal ilişkilerde belli bir derece düzenlilik sağladığından eylem için ön koşul üretir (Neumann 2008, 62). Bu yönüyle, “teröristleştirme” süreci aynı zamanda belirli baskıcı pratikleri yönlendirecek grupların tesis edilmesi anlamını taşımaktadır (Beyribey 2021, 85). Neticede, dil yoluyla belirli anlamlar, kategoriler, olasılıklar üretilir veya kısıtlanır.

Güvenikleştirme sürecinde ayrıca hukukun askıya alındığı olağanüstü yöntemler devreye girer. Dolayısıyla tıpkı güvenikleştirme süreçlerinde olduğu gibi “teröristleştirme” söyleminin amacı normalde hukuk dışı olarak kabul edilebilecek belirli eylemlerin haklı

gösterilmesidir (Dixit 2016, 41). Güvenlikleştirme süreci daha öznel ve politik hesaplaşmalara açık olduğundan ötürü, alınacak önlemlerde hukuk düzlemi göz ardı edilebilir ve kanuna dayanmayan uygulamalar meşru hale gelebilir. Dolayısıyla güvenlikleştirme meşruluk zemininin hukusal olandan çıkarak politik ve retorik bir düzleme kayışını resmetmektedir (Zora 2015).

Böylelikle Agamben'in (2020) "yasanın askıya alınarak yasal olmayan bir şeyin yasal hale getirilmesi" dediği istisna durumu ortaya çıkar. Ancak güvenlikleştirme pratikleri, hukukun mutad düzeni içerisinde de işleyebilir. Hukuk kararlarına dayanılarak "terörist" olarak etiketlenen kişilere ya da gruplara yönelik hak ihlallerine girişilebilir. Özellikle demokratik olmayan toplumlarda iktidar elitleri hukuku araçsallaştırarak "teröristleştirme" retoriği sayesinde, çoğu zaman düşünce suçlularını bile terörist ve şiddet suçluları olarak yaftalanabilmektedir. Böylece, hükümetler retoriğin ötesine geçerek asılsız şiddet ve/veya terörizm suçlamalarıyla hapis cezalarını meşrulaştırmaktadır¹² (Bracic ve Murdie 2020, 882). O halde "teröristleştirme" uygulamaları, politik olarak istisnai araçların -yani hukuk ve güvenlik araçlarının- hedef alınan kişilere uygulanmasını beraberinde getirmektedir (Beyribey 2022). Dolayısıyla "teröristleştirme" terörle mücadele namına hükümetlerin kimin meşru biçimde ortadan kaldırılabileceği, işkenceye uğrayabileceği veya hapsedileceği bir retorik sağlar (Jackson 2007a, 259). Ancak başarılı bir

¹² Demokratik hukuk devletlerinde ise bunun tersi bir durum söz konusudur. Mahkemeler, güvenlikleştirilen kişi ya da gruplara yönelik uygulamaların ve kararların yeniden gözden geçirilmesine hatta değiştirilmesine hüküm verebilir. Bu durum terörist etiketi alan kişi ya da grupların güvenlikleştirme alanından politik alana dönüşünü simgeler.

güvenikleştirmenin, toplumun söz konusu meseleyi güvenlik sorunu olarak görmesi ve olağanüstü tedbirlerin alınması ile sonuçlanabileceği akılda tutulursa, başarılı bir “teröristleştirme” söyleminin de muhaliflerin salt terörist olarak adlandırılmasıyla değil halkın bu retoriği ikna edici bulması, güvenlik tehdidini içselleştirmesi ve uygulanacak olağanüstü politikaları satın alması sonucu oluşabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. O halde “teröristleştirme” söylemindeki başarı, etiketlenen kişi ya da grupların dinleyici kitlesi için varoluşsal bir tehdit olarak sunulması ile paralel bir süreçtir.

6. Terörist Etiketini Çözümlemek için Uygun Bir Metodoloji: Eleştirel Söylem Analizi

Söylem analizinin ana bileşenlerinden biri, dildeki mefhumların “şeyleştirme” süreci ile sosyal dünyanın inşasına yaptığı etkiyi ifade etmek maksadıyla kuramsal yaklaşım ve yöntemler geliştirmektir (Jorgensen ve Phillips 2002, 5). Bu yöntem sayesinde belirli aktörler tarafından dışlanan ya da susturulan alternatif söylemler ile tahakküm altına alınmış bilgileri incelemek ve bu alternatif söylemlerin egemen bilgi/iktidar karşısında nasıl çalıştığını açıklamak mümkün hale gelir (Milliken 1999, 230).

Söylem analizine göre söylemler bir güç egzersizidir, bilhassa politik söylemler, iktidarın yaratılması, sürdürülmesi ve genişletilmesi gibi belirli amaçlar için inşa edilir ve kullanılır (Jackson 2005, 19). Seçkinler ve kurumlar tarafından politikaların meşrulaştırılması, alternatif bilgi ve uygulamaların dışlanması, belirli politik ve sosyal düzenin normalleştirilmesi ve hegemonik bir hakikat rejiminin

inşasının sürdürülmesi için politik söylemlere başvurulmaktadır (Jackson 2007b, 394, 397).

Eleştirel söylem analizi “kullanılan dille ifade edilen, işaret edilen, inşa edilen, meşru kılınan toplumsal eşitsizlikleri eleştirel olarak araştırmayı amaçlar” (Wodak 2001, 2). Buradan hareketle eleştirel söylem analizi, dilin toplumsal yapıları ve davranışları inşa etmedeki etkisine odaklanır. Çünkü dil sadece iletişim aracı değildir, aynı zamanda toplumsal ilişkileri kuran bir fenomendir. Bunun anlamı ise kavramlara atfedilen anlamın insanların düşüncesinden bağımsız bir şekilde var olmadığıdır. Daha ziyade, anlam belirli söylemsel teşekküller içerisinde var olur. Bu bağlamda, bireyler, kurumlar ve toplumsal oluşumlar dil ile ifade edilen anlam dünyasına sahiptirler. Eleştirel söylem analizinin amacı da bu anlam dünyalarını analiz ederek oluş koşullarını ortaya çıkarmaktır (Neumann 2008).

Anlamın oluşumu ise iktidar mücadelelerinden bağımsız değildir. Nesnellik iddiasındaki çeşitli anlatılar belirli bir fenomen üzerine rekabet ederler ve spesifik bir anlam hegemonik hale geldiğinde çeşitli kurumsal, normatif ve öznel düzenlemeler yapmak mümkün hale gelecektir. Bu açıdan, yapılması gereken kavramın oluşum sürecinde kimin nasıl ve hangi amaçla belirli anlamları kendi hegemonik projelerine eklediğini göstermektir (Neocleous 2014b).

Bu noktada eleştirel söylem analizinin temel tanımlayıcı niteliği, sosyal yaşamın temel bir koşulu olarak iktidar fenomeniyle ilgilenmesi ve örtük veya açık ilişkilerini ortaya koymasıdır. Daha açık bir ifadeyle, iktidarı sürdürebilmek için dilin yönlendirdiği araçları ortaya çıkarmaktır. Böylece eleştirel söylem analizi, güç kullanımının

toplumlarda olayları veya insanları nasıl etkilediğini veya bunlara hükmettiğini anlamayı kolaylaştırır (Jaeger 2001, 25). Nitekim van Dijk (2001, 358), iktidarın kötüye kullanılmasının meşrulaştırılarak, gücün suiistimali ve tahakkümün yaratılmasında söylemin rolüne odaklanmıştır

Eleştirel söylem analizi sayesinde baskın terörizm anlayışının mevcut siyasi yapıda, akademide ya da daha geniş kültürdeki durumunu, iktidarın söylemleriyle ilişkilendirmek, bu kavramın hangi politikalar için inşa edildiğini göstermek adına yapı sökücü bir sorgulamayı gerekli kılar (Jackson 2011, 127). Bu yolla terörizm kavramının belirli aktörleri gayri meşrulaştırmak, politika hedeflerine ulaşmak ve uluslararası sistemde iş başında olan belirsizlikleri gizlemek için kullanılan bir söylem olduğu açığa çıkarılabilir (Heath-Kelly 2016, 137). Zira söylem, vatandaşların gerçeklik algısını yapılandıran bir araçtır. Dolayısıyla eleştirel söylem analizi, kelimelerin ve kavramların gerçekliğin siyasi inşası üzerinde nasıl etkili olduğunu ortaya koymak için son derece elverişli bir yöntemdir. Bir başka ifadeyle bu yöntem terörizm temsillerinin ve göstergelerinin manipülasyonunu keşfetmeyi sağlamaktadır (Heath-Kelly 2022, 295-297).

Sonuç olarak bu yaklaşım, söylem ile politik fenomenler arasındaki ilişkiyi anlamak için karar alıcıların söz edimlerini ve resmi metinleri çözümlenmeyi eleştirel açıdan incelemede bir yol açar. Bu yaklaşıma göre söylemler bir iktidar pratiğidir ve eleştirel söylem analizi de iktidar uygulamalarının mümkün kıldığı araçları ortaya çıkarır. Söylemsel ve metinsel fenomenler ile sosyal süreçler ve pratikler arasındaki ilişkiyi göstermek ve tanımlamak açısından

eleştirel söylem analizinin çalışmada elverişli bir çerçeve sunacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç

Bu makale “terörist” etiketinin politik muhalifleri şeytanlaştırmak ve itibarsızlaştırmak için kullanılan bir güvenlikleştirme pratiği olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Bu etiket, hükümetlerin ve güvenlik güçlerinin normalde hukuki olmayan uygulamalarını meşrulaştırmak için kullandığı bir araç haline gelebilir. Uluslararası alanda ise terim devletlerin hegemonik çıkarlarını elde etmek maksadıyla belirli devlet dışı aktörlere yönelik olarak sarfedilen bir yafta haline gelmiştir. Devletler içinde buldukları çatışmaları ya da müdahaleci politikalarını haklı çıkarmak maksadıyla bu etikete başvurabilmektedir.

Terörizm teriminin modern dönemde farklılaşan ve istikrarsız anlam bagajı, kavramın çeşitli zaman ve mekânlarda belirli amaçlar için araçsallaştırıldığını göstermektedir. Günümüzde terörist etiketi toplumsal olarak tehdit ve tehlike olarak addedilen kişileri ya da belirli grupları hedef göstermek adına bir güvenlikleştirme siyaseti olarak kullanılmaktadır. Güvenlikleştirme kuramının analitik çerçevesi, terörist etiketinin bu bağlamda iktidarların muhalifleri üzerinde kontrol sağlamasına ve onları toplum kesimleri önünde gözden düşürmesine yarayan kullanışlı bir retorik araç olduğunu göstermektedir.

ETÇ, terörizm teriminin politik muhaliflere karşı aşağılayıcı ve gayri meşrulaştırıcı bir etiket olarak kullanılmasının güvenlikleştirici bir siyasal pratik olduğunu vurgular. ETÇ perspektifinden retorik düzlemde böylesi bir çerçeveleme siyasetinin altında belirli iktidar

çıkarları yatmaktadır. Bu, ulusal siyasette politikacıların gündemlerini belirlediği gibi uluslararası alanda da devletlerin hegemonik amaçlarına hizmet edebilir.

Terörizm etiketinin altındaki iktidar çıkarlarını ortaya koymak için uygun metodolojik yaklaşım, metinsel ve politik süreçler arasındaki ilişkiyi incelemeye son derece elverişli bir metot olan eleştirel söylem analizidir. Bir “teröristleştirme” söyleminin eleştirel söylem analizi, terörizm teriminin kullanımı ile ilgili dilsel unsurları belirlemek ve retoriğin arkasındaki siyasi motivasyonları analiz etmek için söylemi üreten kaynaklara yönelmeyi gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla makale, ETÇ perspektifine bağlı kalarak terörizm etiketinin bir güvenlikleştirme uygulaması olduğunu öne sürmekte ve araştırmacılara, bu söylemsel pratiğin yapı-sökümü için eleştirel söylem analizine dayalı kuramsal ve metodolojik bir çerçeve çizmiştir.

KAYNAKÇA

- Agamben, Giorgio. *İstisna Hali*. Çeviri, Kemal Atakay. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ağkaya, Onur. 2018. “Eski Terörizm, Yeni Terörizm: 9/11 ve Eskimeyen Terörizm Söylemi.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20 (2): 275-298. DOI: 10.16953/deusosbil.333616
- Appleby, Nicholas. 2010. “Labelling the Innocent: How Government Counterterrorism Advice Creates Labels That Contribute to the Problem.” *Critical Studies on Terrorism* 3 (3): 422-424. DOI: 10.1080/17539153.2010.521643.
- Baele, Stephen J., Olivier C. Sterck, Thibaut Slingeneyer, Gregoire P. Lits. 2017. “What Does the ‘Terrorist’ Label Really Do? Measuring and Explaining the Effects of the ‘Terrorist’ and ‘Islamist’ Categories.” *Studies in Conflict & Terrorism* 42 (5): 520-540. DOI: 10.1080/1057610X.2017.1393902.
- Balzacq, Thierry. 2005. “The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context.” *European Journal of International Relations* 11 (2): 171-201. DOI: 10.1177/1354066105052960.
- Balzacq, Thierry. 2010. “A Theory of Securitization: Origins, Core Assumptions, and Variants.” In *Securitization Theory How Security Problems Emerge and Dissolve*, editör Thierry Balzacq, 1-30. London: Routledge.
- Bartolucci, Valentina. 2010. “Analysing Elite Discourse on Terrorism and its Implications: The Case of Morocco.” *Critical Studies on Terrorism* 3 (1), 119-135. DOI: 10.1080/17539151003594269.
- Baysal, Başar. 2022. “Güvenlikleştirme Teorisi.” *Uluslararası İlişkilerde Güvenlik*, derleyen Başar Baysal, 107-116. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Baysal, Başar ve Çağla Lüleci. 2015. “Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi.” *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 11 (22): 61-96.
- Baysal, Başar ve Berk Esen. 2022. “Güvenlikleştirme ve Demokratik Gerileme İlişkisi: Türkiye Örneği.” *Eleştirel Güvenlik ve Türkiye*, derleyen Berk Esen ve Başar Baysal, 129-162. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Becker, Howard. 1973. *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. 2nd ed. New York: The Free Press.
- Beyribey, Tuncer. 2021. “Türkiye’de Terörle Mücadelenin Biyopolitikası ve Mediko-Politik Metaforlar (1973-1991).” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beyribey, Tuncer. 2022. “Terörist Özneyi Tarihselleştirmek: İktidar İlişkileri Çerçevesinde Türkiye’de Terörizm Söyleminin İnşası (1973-1980).” *Alternatif Politika* 14 (3): 582-611. DOI: 10.53376/ap.2022.20.
- Bhatia, Michael. 2005. “Fighting Words: Naming Terrorists, Bandit, Rebels and Other Violent Actors.” *Third World Quarterly* 26 (1): 5-22. DOI: 10.1080/0143659042000322874.
- Bilgin, Pınar. 2022. “Güvenlikleştirmenin Çalışılmasının Siyaseti? Türkiye’de Kopenhag Okulu.” *Eleştirel Güvenlik ve Türkiye*, derleyen Berk Esen ve Başar Baysal, 17-40. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bracic, Ana ve Amanda Murdie. 2020. “Human Rights Abused? Terrorist Labeling and Individual Reactions to Call to Action.” *Political Research Quarterly* 73 (4): 878-892. DOI: 10.1177/1065912919861154.
- Breen-Smyth, Marie, Jeroen Gunning, Richard Jackson, George Kassimeris, Piers Robinson 2008. “Critical Terrorism Studies—an introduction.” *Critical Studies on Terrorism* 1 (1): 1-4. DOI: 10.1080/17539150701868538.

- Buzan, Barry, Ole Waever, Jaap de Wilde. 1998. *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: Lynne Rienner Pub.
- Campbell, David. 1998. *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. revisited ed. Minnesota: University of Minnesota Press.
- Connoly, William. 2002. *Identity/Difference: Democratic Negotiations of Political Paradox*. Minnesota: University of Minnesota Press.
- Croft, Stuart. 2006. *Culture, Crisis and America's War on Terror*. New York: Cambridge University Press.
- Çavuşoğlu, Esra. 2020. "Assessing Terrorism as a Hegemonic Conception within the Context of Securitization." *Orta Doğu Etüdleri Dergisi* 12 (2): 349-368. DOI: 10.47932/ortetut.720727.
- Ditrych, Ondrej. 2014. *Tracing the Discourses of Terrorism Identity, Genealogy and State*. London: Palgrave Macmillan.
- Erlenbusch-Anderson, Verena. 2018. *Genealogies of Terrorism: Revolution, State Violence, Empire*. New York: Columbia University Press.
- Demir, Cenker Korhan. 2020. "Stratejinin Bakış Açısıyla Terörizm." *Strateji Düşüncesi: Kuram, Paradoks, Uygulama*, derleyen Ali L. Karaosmanoğlu ve Ersen Aydın, 283-312. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Dillon, Michael. 1996. *Politics of Security*. London: Routledge.
- Dixit, Priya. 2016. "Securitization and Terroristization: 'Analyzing States' Usage of the Rhetoric of Terrorism." In *State Terror, State Violence: Global Perspectives*, editör Bettina Koch, 31-50. Wiesbaden: Springer.
- D'Orazio, Vito ve Idean Salehyan. 2018. "Who is a Terrorist? Ethnicity, Group Affiliation, and Understandings of Political Violence." *International Interactions* 44 (6): 1017-1039. DOI: 10.1080/03050629.2018.1500911.

- Emmers, Ralf. 2017. "Güvenlikleştirme." *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, editör Allan Colins, 131-145. Çeviri, Nasuh Uslu. İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi.
- Entman, Robert M. 2007. "Framing Bias: Media in the Distribution of Power." *Journal of Communication* 57 (1): 163-173. DOI: 10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x.
- Fisher, Kathryn Marie. 2015. "Spatial and Temporal Imaginaries in the Securitisation of Terrorism 1." In *Critical Perspectives on Counter-terrorism*, editör Lee Jarvis and Michael Lister, 55-76. London and New York: Routledge.
- Goffman, Erving. 2009. *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. New York: Touchstone.
- Gunning, Jeroen. 2007. "A Case for Critical Terrorism Studies?" *Government and Opposition* 42 (3): 363-393. DOI: 10.1111/j.1477-7053.2007.00228.x
- Hansen, Lene. 2012. "Reconstructing Desecuritisation: The Normative-Political in the Copenhagen School and Directions for How to Apply It." *Review of International Studies* 38 (3): 525-546. DOI: 10.1017/S0260210511000581.
- Heath-Kelly, Charlotte. 2016. "Poststructuralism and Constructivism." In *Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies*, editör Richard Jackson, 136-159. London: Routledge.
- Heath-Kelly, Charlotte. 2022. "Terörizme Eleştirel Yaklaşımlar." *Terörizmin El Kitabı*, editör Andreas Gofas vd., 289-306. Çeviri, Ensar Macit ve İmran Samancı. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Holland, Jack. 2016. "The Language of Counter-terrorism." In *Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies*, editör Richard Jackson, 426-448. Abingdon: Routledge.
- Huysmans, Jef. 2006. *The Politics of Insecurity Fear, Migration and Asylum in the EU*. Abingdon: Routledge.

- Huysmans, Jef ve Anastasia Tsoukala. 2008. "Introduction: The Social Construction and Control of Danger in Counterterrorism." *Alternatives* 33 (2): 133-156.
- Hulsse, Rainer ve Alexander Spencer. 2008. "The Metaphor of Terror: Terrorism Studies and the Constructivist Turn." *Security Dialogue* 39 (6): 571-592. DOI: 10.1177/0967010608098210.
- Jackson, Richard. 2005. *Writing the War on Terrorism: Language, Politics and Counter-Terrorism*. Manchester: Manchester University Press.
- Jackson, Richard. 2007a. "The Core Commitments of Critical Terrorism Studies." *European Political Science* 6 (3): 244-251. DOI: 10.1057/palgrave.eps.2210141.
- Jackson, Richard. 2007b. "Constructing Enemies: 'Islamic Terrorism' in Political and Academic Discourse." *Government and Opposition* 42 (3): 394-426. DOI: 10.1111/j.1477-7053.2007.00229.x
- Jackson, Richard 2009. "Knowledge, Power and Politics in the Study of Political Terrorism." In *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda*, editör Richard Jackson, Jeroen Gunning, Marie Breen-Smyth, 66-84. Abingdon: Routledge.
- Jackson, Richard. 2011. "In Defence of 'Terrorism': Finding a Way Through a Forest of Misconceptions." *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression* 3 (2): 116-130. DOI: 10.1080/19434472.2010.512148.
- Jackson, Richard, Lee Jarvis, Jeroen Gunning ve Marie Breen-Smyth. 2011. *Terrorism: A Critical Introduction*. New York: Palgrave Macmillan.
- Jaèger, Siegfried. 2001. "Discourse and Knowledge: Theoretical and Methodological Aspects of a Critical Discourse and Dispositive Analysis." In *Methods of Critical Discourse Analysis*, editör R.Wodak, M. Meyer, 32-62. London: SAGE Pub.

- Jarvis, Lee. 2016. "Critical Terrorism Studies After 9/11." In *Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies*, editör Richard Jackson, 68-91. Abingdon: Routledge.
- Jenkins, Brian. 1980. *The Study of Terrorism: Definitional Problems*. Santa Monica: The Rand Corp.
- Jorgensen, Marianne ve Louise Phillips. 2002. *Discourse Analysis as Theory and Method*. London: SAGE Pub.
- Karaffa, Cynthia. 2012. "Intellectual Courage and the Social Construction of Terrorism: Embodying Reality." Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Pittsburgh.
- Karaffa, Cynthia. 2015. "The Social Construction of Terrorism." *Terrorism and Counterterrorism Today* 20: 67-87. DOI: 10.1108/S1521-613620150000020004.
- Kearney, Richard. 2002. *Strangers, Gods and Monsters: Interpreting Otherness*. London: Routledge.
- Lechner, Zoltán. 2021. "Opposing Discourses of Terror: The Use of the Terrorist Label by the Turkish and Russian Governments in the Northern Syrian Conflict." *Nemzetbiztonsági Szemle* 9 (3): 33-53. DOI: 10.32561/nsz.2021.3.3
- Mcdonald, Matt. 2008. "Securitization and the Construction of Security." *European Journal of International Relations* 14 (4): 563-587. DOI: 10.1177/1354066108097553.
- Milliken, Jennifer. 1999. "The Study of Discourse in International Relations: A Critique of Research and Methods." *European Journal of International Relations* 5 (2): 225-254.
- Moghaddam, Fathali. 2006. *From the Terrorist Point of View: What They Experience and Why They Come to Destroy*. London: Praeger Security International.
- Moore, Will H. 2015. "Tilting at a Windmill? The Conceptual Problem in Contemporary Peace Science." *Conflict Management and*

Peace Science 32 (4): 356-369. DOI:
10.1177/0738894215593721

Mouffe, Chantal. 1993. *The Return of the Political*. London: Verso.

Mueller, John. 2006. *Overblown: How Politicians and the Terrorism Industry Inflate National Security Threats, and Why We Believe Them*. New York: Free Press.

Neocleous, Mark. 2014a. *Güvenliğin Eleştirisi*. Çeviri, Tonguç Ok. Ankara: Notabene Yayınları.

Neocleous, Mark. 2014b. *Devleti Tahayyül Etmek*. Çeviri, Akın Sarı. Ankara: Notabene Yayınları.

Neumann, Iver B. 2008. "Discourse Analysis, Qualitative Methods in International Relations." In *Qualitative Methods in International Relations*, editör Klotz Audie, Prakash Deepa, 61-77. London: Palgrave Macmillan.

Norris, Pippa, Montague Kern, Marion Just. 2003. "Framing Terrorism." In *Framing Terrorism: The News Media, the Government and the Public*, editör Pippa Norris, Montague Kern, Marion Just, 3-26. New York: Routledge.

Rapoport, David. 2022. *Waves of Global Terrorism: From 1879 to the Present*. New York: Columbia University Press.

Richmond, Oliver P. ve Jason Franks. 2009. "The Impact of Orthodox Terrorism Discourses on the Liberal Peace: Internalisation, Resistance, or Hybridisation?" *Critical Studies on Terrorism* 2 (2): 201-218. DOI: 10.1080/17539150903010574

Rumelili, Bahar ve Umut Can Adısönmez. 2020. "Uluslararası İlişkilerde Kimlik-Güvenlik İlişkisine Dair Yeni Bir Paradigma: Ontolojik Güvenlik Teorisi." *Uluslararası İlişkiler* 17 (66): 23-39.

Schmid, Alex. 2004. "Terrorism-the definitional problem." *Case Western Reserve Journal of International Law* 36 (2-3): 375-420.

- Schmid Alex P. ve Albert J. Jongman. 1988. *Political Terrorism: A New Guide to Actors Authors, Concepts, Data Bases, Theories, & Literature*. Amsterdam: Noth-Holland Publishing.
- Schmitt, Carl. 2005. *Siyasi İlahiyat: Egemenlik Kuramı Üzerine Dört Bölüm*. Çeviri, A. Emre Zeybekoğlu. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Silberstein, Sandra. 2004. *War of Words: Language, Politics and 9/11*. Abingdon: Routledge.
- Silke, Andrew. 2001. "The Devil You Know: Continuing Problems with Research on Terrorism." *Terrorism and Political Violence* 13 (4): 1-14. DOI: 10.1080/09546550109609697.
- Sluka, Jeffrey. 2008. "Terrorism and Taboo: An Anthropological Perspective on Political Violence Against Civilians." *Critical Studies on Terrorism* 1 (2): 167-183. DOI: 10.1080/17539150802184579.
- Stampnitzky, Lisa. 2013. *Disciplining Terror: How Experts Invented "Terrorism"*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Staun, Jorgen. 2010. "When, How and Why Elites Frame Terrorists: a Wittgensteinian Analysis of Terror and Radicalisation." *Critical Studies on Terrorism* 3 (3), 403-420. DOI: 10.1080/17539153.2010.521642.
- Stump, Jacob L. 2009. "The Artful Side of the Terrorism Discourse: A Response to Hülse & Spencer." *Security Dialogue* 40 (6): 661-665. DOI: 10.1177/0967010609350479.
- Stump, Jacob L. ve Priya Dixit. 2013. *Critical Terrorism Studies: An Introduction to Research Methods*. Abingdon: Routledge.
- Sorenson, Jef. 2009. "Constructing Terrorists: Propaganda About Animal Rights." *Critical Studies on Terrorism* 2 (2): 237-256. DOI: 10.1080/17539150903010715.

- Sürücü, Hüseyin. 2021. "Terörizm Olgusuna Schrödinger'in Kedisi Olarak Bakmak." *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13: 375-413. DOI: 10.32739/uskudarsbd.7.13.94
- Tilly, Charles. 2004. "Terror, Terrorism, Terrorists." *Sociological Theory* 22 (1): 5-13.
- Van Dijk, Teun. 2001. "Critical Discourse Analysis." In *Handbook of Discourse Analysis*, editör D. Tannen, D. Schiffrin, H. Hamilton, 352-371. Oxford: Blackwell.
- Weimann, Gabriel. 1985. "Terrorists or Freedom Fighters? Labelling Terrorism in the Israeli Press." *Political Communication* 2 (4): 433-445.
- Weldes, Jutta, Mark Laffey, Hugh Gusterson ve Raymond Duvall. 1999. "Introduction: Constructing Insecurity." In *Cultures of Insecurity: States, Communities, and the Production of Danger* editör Jutta Weldes, Mark Laffey, Hugh Gusterson ve Raymond Duvall, 1-34. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Wilkinson, Paul. 1974. *Political Terrorism*. London: The Macmillan Press.
- Williams, Michael C. 2003. "Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics." *International Studies Quarterly* 47 (4): 511-531. DOI: 10.1046/j.0020-8833.2003.00277.x
- Wodak, Ruth. 2001. "What CDA is About- A Summary of its History, Important Concepts and its Developments." In *Methods of Critical Discourse Analysis*, editör Ruth Wodak ve Michael Meyer, 1-13. London: SAGE Pub.
- Zora, Kadir. 2015. "Güvenikleştirme: Hukuksal Meşruiyetten Siyasal Meşruiyete Evrilme ve Kopenhag Okulu." *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 23 (2), 111-126. DOI: 10.15337/SUH.2017.14.
- Zulaika, Joseba ve William Douglass. 1996. *Terror and Taboo*. New York: Routledge.